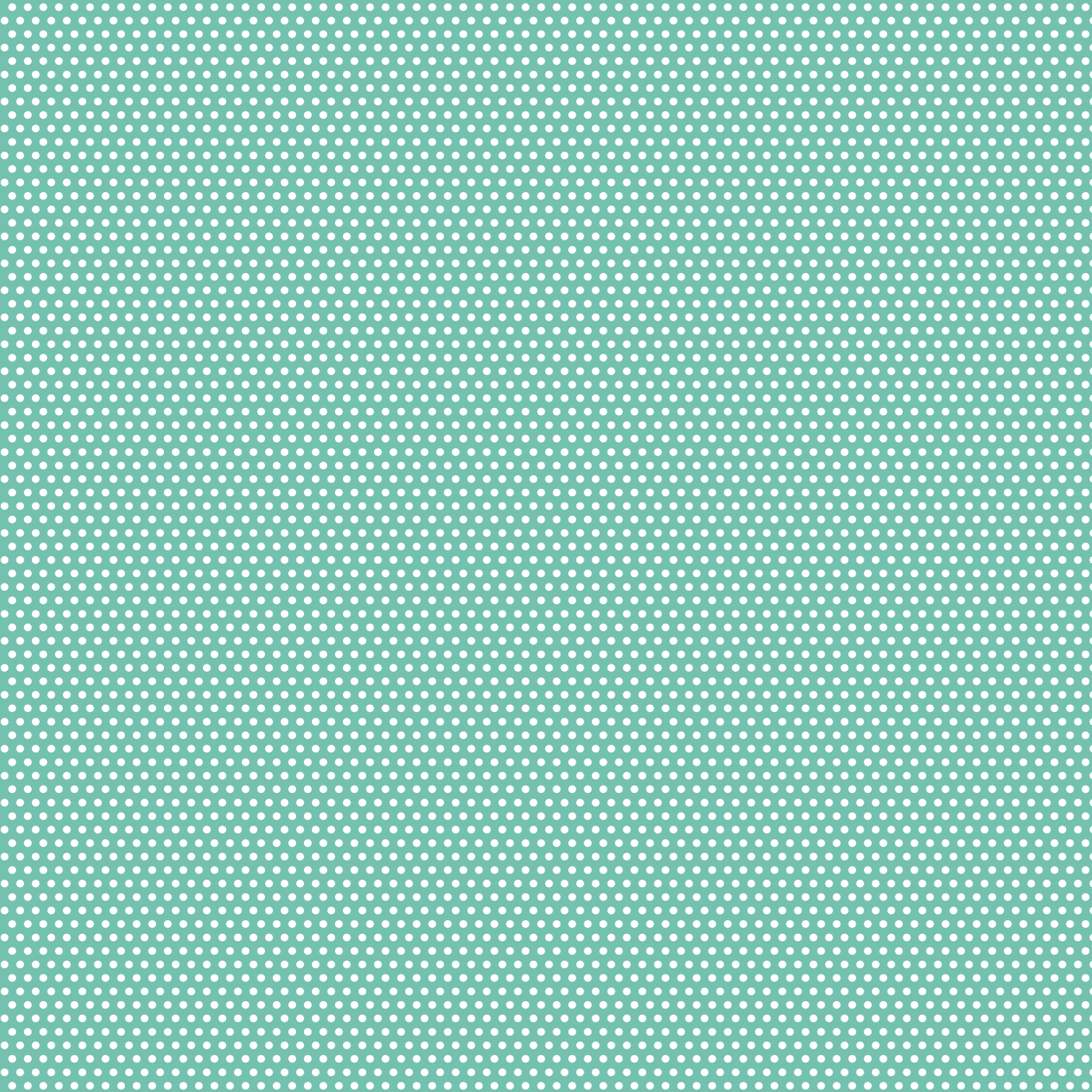

20 jaar Geheugen van Oost 2003-2023

Zijn wie je bent in Oost

Zijn wie je bent in Oost

20 jaar Geheugen van Oost 2003-2023

Colofon

*Het boekje **Zijn wie je bent in Oost** is een uitgave van
Het Geheugen van Oost, november 2023.*

*Mede mogelijk gemaakt door **Dynamo**.*

Het boek is samengesteld uit interviews en verhalen.

*De verhalen zijn in samenspraak met de geïnterviewden
gekozen van de website www.geheugenvanoost.nl*

De meeste foto's komen van de geïnterviewden zelf.

De andere foto's zijn afkomstig van onze website.

*Ontwerp: **Hollands Diep**, opmaak: **Laura Kalter Ontwerpen***

*Druk: **Printingpower.nl***

© Geheugen van Oost, Amsterdam

AMSTERDAM X MUSEUM

Deze uitgave werd met de meeste zorg samengesteld. Het Geheugen van Oost heeft getracht alle belanghebbenden m.b.t. foto's en verhalen te achterhalen en toestemming te vragen. Degenen die menen rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot ons wenden.

Inhoud

2	Colofon
3	Redactie
4	Inhoud
7	Zijn wie je bent in Oost - <i>Jeswin Paragh</i>
8	Voorwoord
10	Verhalen die niet mogen worden vergeten - <i>Louise van Lil-Bos</i>
12	Naar school in de Tweede Wereldoorlog - <i>Frans Frencken</i>
13	Buurvrouw - <i>Xina Mercken</i>
15	Spelen op het Steve Bikoplein - <i>Noël / Xina Mercken</i>
16	Oost is van iedereen - <i>Dineke Rizzoli</i>
18	Ruiten ingooien - <i>Dineke Rizzoli</i>
20	Via de Kunst op weg naar integratie - <i>Carmen Vossen</i>
22	Speelhuisje met mozaïek - <i>Carmen Vossen</i>
23	Een wereld opengestaan - <i>Frits Slicht</i>
25	Groenten, mierik, kippen, melk en vis - <i>Frits Slicht</i>
26	Een boek over Archipel - <i>Henk Penseel</i>
28	Archipel als huwelijksbureau - <i>Henk Penseel</i>
29	Thee bij de kachel - <i>Sare Ergul</i>
30	Kindvriendelijke speelplaats - <i>Fenny de Vries</i>
31	Gedreven buurtbewoner - <i>Jaap Kamerling</i>
33	School voor 'schoffies' van Oost - <i>Jaap Kamerling</i>
34	Kinderherdenking Tugelaweg - <i>Wil Erents de Brave</i>

Inhoud

- 36 De strijd om het spoelhof - *Wil Erents de Brave*
- 37 De leverworst van slager Krijnen - *Joke Soolsma*
- 38 Begonnen met niets - *Joke Soolsma*
- 39 Samenwerken met buurtorganisaties komt nu vaak voor - *Lies de Wolf*
- 41 Buurttoneelgroep Muiderpoort - *Lies de Wolf*
- 42 Het was inspirerend - *Brenda Wokke*
- 44 Voetreflexmassage in de Copernicusstraat - *Brenda Wokke*
- 45 Liefde voor vogels - *Peter Meijer*
- 46 Sint Franciscus van Salesschool - *Peter Meijer*
- 47 Amsterdam is een hobby van me - *Marie José Wouters*
- 49 Pijpenlaatje in de Minahassastraat - *Marie José Wouters*
- 50 Wijze oude wijven - *Dini Eekhuis / Ivy George*
- 52 De Nesciobrug - *Jo Haen*
- 53 De opkomst (en ondergang) van Oost - *Bart Top*
- 56 De Vrolike noot - *Bart Top*
- 57 De diversiteit in Amsterdam is dé verbinding voor het Geheugen van Oost! - *Marella Karpe / Carin te Hoonte*
- 59 De mensen op de achtergrond aan het woord
- 60 Actieveling Mariska laat 1000 bloemen bloeien - *Mariska van der Linden*
- 62 De digitale kloof - *Mike de Kreek*
- 64 Altijd bereikbaar en met open oor - *Nikki Pootjes*
- 66 Een rode draad - *Mila Ernst*
- 67 Dynamo was vanaf het begin betrokken, en dat blijven we graag - *Anneke di Carlo*

Zijn wie je bent in Oost

De titel van dit boekje is afkomstig uit het verhaal op onze site uit 2003 van Jeswin Paragh.

Tot haar 8e woonde ze aan de Madurastraat, daarna verhuisde ze uit Oost. Jeswin was 13 toen haar vader op 7 juni 1989 omkwam bij de SLM-vliegramp. Ze komt nu jaarlijks naar de herdenking bij het monument op het 's Gravesandeplein. Jeswin heeft goede herinneringen aan Oost.

“In Oost, dat was mijn tijd.“ vertelt ze als ze terugkijkt naar de tijd dat ze er woonde. “Van mijn tweede tot mijn achtste heb ik in de Madurastraat gewoond. Alle voordeuren waren rood. Dat vond ik wel grappig, want mijn lievelingskleur is rood. Volgens mij was dat in de hele wijk, maar in ieder geval in de Madurastraat.

“Tandenpoetsen deden we met mijn moeder in de keuken, want we hadden in de badkamer nog geen wastafel.”

“De mensen waren daar heel open. Zo van: ‘Kom maar bij ons, meid.’ Ik had een leuke vriendin beneden en Turkse vriendinnen aan de overkant. Cultureel heel uiteenlopend. We hadden Hindoestaanse en Nederlandse vrienden. In Oost wonen allemaal dezelfde soort mensen: een stelletje gekke mensen, die elkaar afmaken elke dag.”

“In de vakantie ging ik altijd met mijn vader bij de Febo eten. Mijn vader bracht mij ook altijd naar de Montesorischool. Daar kon je zijn wie je bent.”

Zijn wie je bent in Oost. We denken dat veel mensen uit Oost zich daar wel in kunnen herkennen.

*Boven: Jeswin voor de rode deur van hun huis in de Madurastraat
Onder: Schoolfoto van Jeswin*

Voorwoord

Het Geheugen van Oost bestaat 20 jaar. Als redactie zijn we daar heel trots op. Ons motto: gewone, alledaagse herinneringen en verhalen van buurtbewoners verzamelen en delen, maken we meer dan waar. We willen aan de hand van deze persoonlijke verhalen en foto's Amsterdam Oost van vroeger tot nu levendig in beeld brengen. Is dat gelukt? In 2023 staan er maar liefst 5503 verhalen op onze site, zijn we actief op sociale media, staan we met onze geheugenstoel op festivals, organiseren we verhalenwandelingen, doen we een open inloop en zijn er exposities. Een van de schrijvers vergelijkt onze site met een breiwerk, het begon heel grof en wordt door de invulling van alle verhalen steeds fijner en mooier. De verschillende verhalen dragen ook bij aan een verbondenheid. Gebeurtenissen in bijvoorbeeld een straat die gezamenlijk herinnerd worden en maken dat mensen zich verbonden voelen met elkaar. Dankzij een groep trouwe en enthousiaste vrijwilligers kunnen we dit allemaal doen! Maar ook dank aan onze vaste partners: Het Amsterdam Museum, dat ons ondersteunt met het onderhouden van de site en Welzijnsorganisatie Dynamo, die ontwerp en druk deze publicatie mogelijk heeft gemaakt. Dank aan allen!

*Redactie van het
Geheugen van Oost
Je ziet van links naar
rechts: Dineke Rizzoli,
Peter Habibuw, Antoinette
Tanja, Marella Karpe en
Foekje Detmar*

*Redactie druk bezig met
de correcties voor het
boekje....*

Wie had dat gedacht toen in 2003 Buurtonline startte? Hier werden Amsterdammers die weinig ervaring met computers hadden op een fijne manier vertrouwd gemaakt met dat apparaat. Een mooie kans was dat het (toen nog) Amsterdams Historisch Museum, een project met buurtbewoners wilde doen. Zo werden buurtgenoten met een migratieachtergrond en vooral ook senioren, enthousiast voor computers en internet! In het “Geheugen van Oost” kwam dit allemaal samen. Maar dit had niet kunnen werken zonder het enthousiasme van een steeds grotere groep vrijwilligers, met als kloppend hart buurvrouw Xina die veel ervaring had met het opvragen van verhalen aan de hand van herinneringen van bewoners, en natuurlijk ook buurvrouw Dineke die bij de start van Buurtonline even binnen kwam lopen om een handje te helpen, en tot de dag van vandaag actief is voor het Geheugen van Oost. Mariska van der Linden die vanuit de MDSO het project begeleidde was een enthousiaste en onmisbare motor.

In deze publicatie treft u een aantal interviews met schrijvers van het eerste uur. Hoe kijken zij terug en wat is er veranderd in Oost. We hebben ze gevraagd een verhaal naar hun hart erbij te geven. Terwijl we, als redactie, hiermee aan het werk waren trof ons de veelheid en verscheidenheid van de vele alledaagse herinneringen. Soms heel pijnlijk zoals bij de verhalen over de 2e wereldoorlog en de deportaties dan weer blij en trots op ons mooie Oost en de inzet van de bewoners om er door dik en dun iets moois van te maken.

Wat heeft het opgeleverd? Draagt Het Geheugen bij aan het delen van “gewone alledaagse herinneringen”? Wij hopen dat uit deze publicatie het antwoord voor zich spreekt. Zoals het verhaal van Sare die met haar vriendinnen 's avonds thee drinkt en er een gezellig kacheltje voor gekocht hebben, voor haar geen verhuizing uit de buurt. Of van Peter Meijer die op de Oosterringdijk een mooie zwaan zag en nog steeds vogelliefhebber is. En er is meer: omroep MAX kwam via het Geheugen aan informatie over een kampslachtoffer, van de hand van Frits Slicht verscheen “verteld om niet te vergeten” herinneringen aan de Joodse bewoners.

Na 20 jaar kunnen we zeggen, ja, Het Geheugen van Oost heeft bijgedragen aan de alledaagse persoonlijke verhalen en zijn we blij met alle nieuwe aanwas. We hopen dit ook de komende tien jaar met plezier te mogen doen.

Verhalen die niet mogen worden vergeten

Meer dan twintig jaar geleden las ik een oproep in de ‘Dwars door de Buurt’. Het Amsterdam Museum zocht vrijwilligers voor een nieuw project in Oost in samenwerking met Dynamo. Dit sprak mij onmiddellijk aan.

*Louise van Lil-Bos
(rechts) interviewt een
buurtbewoner*

Ik ben geïnteresseerd in geschiedenis, vooral die van mensen. Ook fotografeer ik graag en wilde ik meer weten over het internet dat toen nog in ontwikkeling was. Een van de eerste mensen die ik interviewde was Frans Frencken. Frans groeide op in de Derde Oosterparkstraat. Tijdens de Tweede Wereldoorlog merkte hij veel van de Jodenvervolgung. “Wij hadden heel wat Joodse kinderen op school zitten en die werden allemaal weggehaald. Je zag de klas elke week leger worden. ‘s Ochtends nam de onderwijzer de presentielijst door en riep een voor een de namen. ‘Freddie Goudeketting.’ ‘Die is vannacht weggehaald,’ werd er dan gezegd. Voordat ik in Oost kwam wonen wist ik eigenlijk niet dat er zoveel Joodse mensen woonden en dan voornamelijk in de Transvaalbuurt. Tijdens de oorlog werden zij slachtoffer van de Duitse bezetting. Ik hoorde meer aangrijpende verhalen over deze donkere tijd. Maarten Spanjer vertelde: “Mijn oom en tante zagen dat aan de overkant, op de hoek van de Pretoriusstraat, Joodse mensen door Duitse soldaten naar buiten werden getrokken. Een Joodse vrouw zag mijn oom en tante op de veranda staan kijken en wees veelbetekenend naar boven. Oom en tante zijn daar gaan kijken en vonden op zolder een baby’tje in de kolenkist. Zij namen het jongetje, dat ze Petertje noemden, bij hen in huis en verzorgden het, bang voor ontdekking. Het jongetje huilde veel, maar toen er twee keer een inval kwam, was hij stil. Het werd als de hand van God gezien dat het kindje nooit werd ontdekt. Maar een paar maanden na de oorlog stierf het jongetje wel aan difterie.”

De persoonlijke verhalen van Maarten en Frans hebben mij zeer aangegrepen. Inmiddels woon ik meer dan twintig jaar in Oost. Mijn kinderen zijn volwassen geworden. Ze hebben hier op de basisschool gezeten en waren lid van verschillende sportclubs. Ze turnden bij NOS in de Dapperschool en deden aan atletiek bij AV23 in de Watergraafsmeer.

Ik heb de buurt erg zien veranderen. Oost is ‘trendy’ geworden. Vooral in de Javastraat zijn veel nieuwe winkels gekomen. De kruidenier heeft een hippe kapper als buurman gekregen. Enerzijds is het heel erg gezellig, maar anderzijds drukker en minder betaalbaar. Oude huurwoningen zijn veranderd in dure koophuizen. Op dit moment vindt er ook een verandering plaats voor onze deur. De Eerste van Swindenstraat wordt aan een grondige opknapbeurt onderworpen. Het asfalt is verwijderd en er komen bakstenen voor in de plaats. Helaas moest ook de prachtige boom die pal voor ons huis stond worden gekapt.

Voor het Geheugen heb ik verschillende mensen gesproken die ‘iets’ met Oost hebben. Bekende en onbekende mensen vertelden hun verhalen. Verhalen die nog steeds worden gelezen en waar anderen weer op reageren. Helaas is Frans inmiddels overleden, maar zijn verhalen blijven bestaan. Dat vind ik zo mooi aan het Geheugen van Oost. Het houdt de geschiedenis in leven.

In de Javastraat zijn veel nieuwe winkels gekomen. Zo zag de Javstraat eruit rond 1966 (foto Gemeentearchief Amsterdam)

Naar school in de Tweede Wereldoorlog

1933 Frans Frencken met zijn opa (van moederskant) in het Oosterpark.

“De foto is genomen door fotograaf Piket die in het Oosterpark fotografeerde. Opa was bakker. Hij won op 78-jarige leeftijd de hoofdprijs in de Staatsloterij: 80.000 gulden! Met de prijs ging hij zijn twee zoons bezoeken die naar Amerika waren geëmigreerd. Hij is er een jaar gebleven en heeft in New York shows van allerlei bekende artiesten uit die tijd bezocht.”

Louise Bos interviewde Frans Frencken, geboren in de Derde Oosterparkstraat en opgegroeid in de Oosterparkbuurt waar hij 55 jaar heeft gewoond. In 1988 verhuisde hij naar Nieuwendam. Hij werkte in een delicatessenzaak op de Linnaeusstraat en als bloemenman in de Bijlmer.

Frans groeide op in de Derde Oosterparkstraat. In de buurt woonden veel Joodse mensen. Als jongen merkte hij hierdoor veel van de Jodenvervolging. Regelmatig zag hij dat Joden werden opgehaald. De huizen werden verzegeld en het huisraad werd door verhuisbedrijf Puls opgehaald en naar Duitsland gebracht. (Oudere Amsterdammers spreken tot op de dag van vandaag over ‘pulsen’, leeghalen) Tijdens de oorlog bezocht Frans de vierde Montessorischool in de Tweede

Boerhaavestraat. “Wij hadden heel wat Joodse kinderen op school zitten en die werden allemaal weggehaald. Je zag de klas elke week leger worden. ‘s Ochtends nam de onderwijzer de presentielijst door en riep een voor een de namen. ‘Freddie Goudeketting.’ ‘Die is vannacht weggehaald,’ werd er dan gezegd. Op een gegeven moment zaten er nog maar vijf of zes kinderen in de klas. Van lesgeven kwam niet veel meer. Tegenover de school stond een Joodse lagere school, de Talmoed Thora. Die was op een gegeven moment helemaal leeg. In de hongerwinter werd onze school gesloten, er was geen brandstof meer om de lokalen te verwarmen. Na de oorlog kwamen er wel wat Joodse mensen terug, maar van de kinderen waarmee ik in de klas heb gezeten heb ik er nooit meer eentje teruggezien.”

Buurvrouw

Toevallig was Christina (roepnaam Xina) Mercken de buurvrouw van 'Buurt-online', de locatie waar het Geheugen van Oost werd geboren.

Uit nieuwgierigheid ging ze langs - ze had ergens gelezen over het plan om buurtverhalen te verzamelen voor de tentoonstelling in het museum over Amsterdam Oost - en vond dat de training die werd gegeven beter kon. "Ik had zelf ervaring opgedaan met het uitvoeren van reminiscentie projecten in verpleeghuizen en later ook in buurten. En ik had in mijn werk geleerd gesprekken tussen buurtbewoners te stimuleren. Ik mocht een voorstel doen om een training te organiseren die mensen in staat zou stellen verhalen te verzamelen en te schrijven. Dat heb ik gedaan - uit het volste vertrouwen dat iedereen kan leren een verhaal te vertellen - en het was het leukste gedeelte van het werk dat ik daarna mocht doen als redacteur van het Geheugen van Oost.

Zelf heb ik ook verhalen geschreven en het verhaal dat ik kies om terug te kijken op 20 jaar GvO is het verhaal 'Spelen op het Steve Bikoplein'. Ik vond het zo leuk om een kind te interviewen dat zo heel andere dingen zag dan ik in de buurt, die glijbaan met die tanden die zoveel indruk maakte bijvoorbeeld. Ik moest aan de oma van het kind toestemming vragen voor het interview en dat was ook al zo bijzonder. De oma ving daklozen uit de buurt op, haalde brood voor ze op en ze mochten hun spullen bij haar stallen, ze was als een tante voor de buurt. Ik was van plan om ook de oma eens te interviewen, maar het is er nooit van gekomen. Daar heb ik spijt van gehad.

Meerdere ervaringen deden Xina anders naar haar buurt kijken. "Op een gegeven moment organiseerden we wandelingen door Oost waar verhalen verteld werden op de plekken waar ze zich hadden afgespeeld. Daar kwamen mensen op af die Amsterdam al lang hadden verlaten. maar niet hadden vergeten. Ik herinner me dat we een keer op een terrasje in de Linnaeusstraat zaten na een wandeling

Het Geheugen van Oost is opgezet om input te verzamelen voor en onderdeel uit te maken van de tentoonstelling 'Oost, Amsterdamse buurt' (10 oktober 2003 t/m 29 februari 2004) van het toen nog Amsterdams Historisch Museum (nu Amsterdam Museum). Het Geheugen is dus ontstaan voor deze tentoonstelling en de verwachting was toen niet dat het na de tentoonstelling zo lang zou doorgaan. Maar het was zo'n success dat... well the rest is history.

Xina Mercken

en dat een van de mensen die meeliep vertelde dat hij als kind de melkbussen omtrapte van een melkboer die toen aan de overkant gevestigd was. En laat die oude melkboer nu net op dat moment langslopen! Het fijne van die wandelingen was dat mensen elkaar weer tegenkwamen en echt dingen met elkaar deelden. Het was ook zo leuk om te horen dat Oost er vroeger heel anders uitzag, dat er weilanden waren en echte boeren. Door die verhalen ging ik de wijk anders zien, winkels bijvoorbeeld die er allang niet meer waren, zoals de winkel van Del Rio in de Pretoriusstraat, kwamen door de verhalen tot leven.”

Haar ervaringen met het GvO heeft Xina op meerdere gebieden geïnspireerd. “Ik ging een keer een mijnheer interviewen die ver in de 90 was en nog ongelooflijk bij de tijd. Eerst was hij levendig aan het vertellen, maar ineens viel hij stil. Hij realiseerde zich ineens dat hij wel zijn verhaal kon vertellen, maar wat hij wilde was herinneringen delen en samen ophalen. En dat kon niet meer, al zijn tijdgenoten waren inmiddels overleden. Dat heeft mijn eigen omgang met mijn moeder beïnvloed, ik wilde niet meer alleen haar verhalen horen, maar ook onthouden zodat we later die herinneringen gezamenlijk konden ophalen.”

Terugkijken op 20 jaar GvO leidt bij Xina tot de volgende overpeinzing. “Wij hadden toen een budget en konden tijd en geld besteden aan het benaderen van marginale groepen zoals migranten, daklozen, mensen met een psychiatrische achtergrond en jongeren. We waren er op gericht de diversiteit van de mensen in de buurt naar voren te brengen, maar veel verhalen ontbreken nog op GvO, zoals bijvoorbeeld verhalen van LGBTQ+ mensen. Er is ruimte voor vernieuwing.

Thema's als migratie kunnen ook sterker naar voren gebracht worden. Ik vond het moeilijk om het GvO los te laten, maar het was wel goed dat ik het heb gedaan. Een risico van een dergelijke website is dat het alleen een verzameling verhalen over het verleden van witte mensen wordt en dat het in stand wordt gehouden door een klein groepje geïnteresseerden met een hoog ‘ons kent ons’ gehalte. Een sterke kant van de website is dat het een heel toegankelijk medium is, iedereen kan een verhaal toevoegen. Ik vind het tof dat het nog steeds bestaat”.

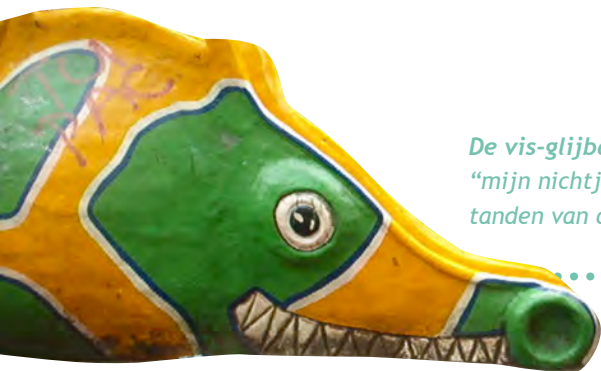
Spelen op het Steve Bikoplein

Elk weekend en in de vakanties komt Noël met haar broertje Joshua naar de Transvaalbuurt, om te logeren bij oma en te spelen op het Steve Bikoplein. .

Het is hier wel anders spelen dan bij haar thuis in de Bijlmer: “Bij mijn moeder hebben we schommels, hier niet. Wat hetzelfde is, is dat we hier nu ook een wipwap hebben.” Noël wijst naar de gloednieuwe wipwap op het Steve Bikoplein. Ze speelt liever in de Transvaalbuurt dan thuis, “hier zijn veel meer speeltuinen. Ik speel op de Steve Biko en ik ga met mijn nichtje van bijna vier spelen bij het speeltuintje met de vis op de Transvaalstraat. Dan moet zij soms huilen, want zij is bang voor de grote tanden van de vis.”

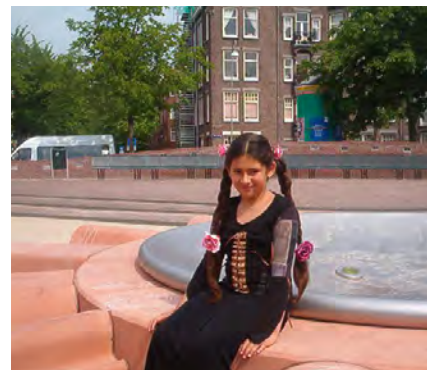
Maar het is niet altijd leuk. “Er zijn jongens die telkens vechten en je uitschelden. Dat is niet leuk. Dan loop ik weg nog voordat ze mij slaan. Een keer heeft een meisje mij zonder reden geslagen in mijn gezicht. Toen ben ik huilend naar binnen gegaan en gingen ze lachen. En een keer heeft een jongen mij van mijn fiets getrapt.” Noël’s kleine broertje reageert anders op schelden en vechten: “hij is niet bang, hij blijft staan en gaat terugschelden.”

Toch speelt Noël het liefst in de Transvaal, waar zij haar vaste speelkameraadjes heeft: “Mijn nichtje komt ook altijd, en ik speel met de buurjongen van mijn oma en een klasgenootje woont hier ook. Het is hier druk, bij mijn moeder is het rustig. Als het rustig is, is het vaak saai en druk is leuker.” Joshua is het met haar eens: “Steve Bikoplein is heel leuk, met veel speeldingetjes. Ik speel op de glijbaan.”

*De vis-glijbaan op de Transvaalstraat:
“mijn nichtje is bang voor de grote
tanden van de vis.”*

Noël bij de fontein, 2003

Oost is van iedereen

Ruim 20 jaar geleden zag Dineke tegenover haar huis bij 'Buurt Online' een bordje hangen, er werden vrijwilligers gevraagd.

Dineke Rizzoli

Vrijwilligerswerk was haar niet vreemd, dit deed ze al op haar 12e. Bij Buurt Online kwam Dineke in contact met Mariska van Dynamo, met wie ze in de jaren erna nog vele projecten deed. 'Toen ik naar binnen liep dacht Mariska, leuk een oudere mevrouw, die kan dan koffie zetten'. Na een paar maanden werd Buurt Online benaderd door het Amsterdam Museum voor het project 'Een Amsterdamse buurt, later 'Geheugen van Oost' en Dineke werd de eerste vrijwilligster. 'Dus ik dacht, laat ik maar eens even mijn best doen en zo heb ik in de begintijd van 'Het Geheugen' 120 verhalen geschreven.' In 2014 is zij benoemd tot 'Lid van Verdienste'.

Nu, 20 jaar later en vele honderden verhalen verder blik ik met Dineke terug. 'Ik schrijf alleen nog als ik een noodzaak voel. In de loop van de jaren ben ik mij meer gaan richten op andere culturen, die anders wat onderbelicht zijn. Mensen uit de Middellandse zeegebieden leven veel meer met hun familie, er is een bepaalde huiver om over zichzelf te vertellen. In Noord Europa is het individu belangrijk en komen de persoonlijke verhalen makkelijker.'

Dineke had een praatgroep op Post Oost en daar kwamen 12 verschillende nationaliteiten bij elkaar. 'Eén van de leden nam op een dag een gebedssnoer mee, 500 kralen. Hierop reageerde de anderen, bij ons heb je een mala en bij ons een tasbih en bij ons een rozenkrans. Daarna kwamen de verschillende klederdrachten en nam men poppen mee en die blijven nog steeds komen.' In Assadaaka op de Polderweg heeft Dineke een mooie tentoonstelling van al deze poppen gemaakt, geordend per werelddeel. Dit is haar levenswerk voor Geheugen van Oost geworden, zo verbindt ze de bewoners van Oost.

In haar eigen Transvaalbuurt is er veel veranderd. 'De helft zijn nu yuppen, het moeten er niet meer worden. Het is goed voor de buurt, want het was arm. Maar voor de koffie bij mij op de hoek betaal je nu wel bijna 4 euro.' Als vrijwilligster in Oost heeft zij veranderingen gezien. 20 jaar geleden werd er door mensen met een migratie achtergrond vrijwilligerswerk gedaan, vooral binnen de eigen gemeenschap. Nu, een generatie verder, ligt het niveau van het Nederlands hoger en zien we bij ons vrijwilligers met veel verschillende achtergronden en dat is mooi. Oost is van iedereen!'

'Ik ben al mijn hele leven vóór kringloop. Mijn moeder, een elegante en lieve dame uit Laren, vond dat indertijd maar niks. Mijn favoriete plek in Oost was en is de kringloopwinkel. Door de circulatie van gebruikte goederen wordt de afvalberg niet groter. Tegenwoordig zijn kringloopwinkels erg in trek.'

*Reclame voor het straatmuseum
Pretoriusstraat - september 2003*

*klederdrachten
uit de vijf
wereldcultuur-
gebieden*

Ruiten ingooien

De ruiten van Ratermans speelgoedwinkel werden alsmaar ingegooid. Wie zou daar nu achter zitten?

De portiek van Ingostraat nummer 6 waar de serie-ingooier werd opgepakt (foto genomen in september 2003)

De etalagefoto's van de september 2003 tentoonstelling 'Amsterdams Historisch Straatmuseum' verboederen want zij kweken onderling begrip. Zo vermeldt de fototekst bij wasserette Robina, op de hoek Pretoriusstraat-Paardekraalstraat dat de eigenaar niet begrijpt waarom indertijd zijn ruit werd ingegooid. Misschien omdat hij buitenlandse ondernemer is?

In hetzelfde huizenblok, op de hoek van de Ingostraat, was vroeger Ratermans Speelgoedwinkel. Na zeven ruiten te hebben vergoed, had de verzekering hem uitgeschreven. Gooide misschien een boze klant zijn ruiten in? Nee, het serie-ingooien van zijn etalageruiten had een andere reden. Zo ontdekte een buurman die tegenover de Ingostraat woonde op een nacht toen hij de slaap niet kon vatten: "Ik keek naar buiten. Een gebogen figuur in lange zwarte jas deponeerde op enige afstand van elkaar bakstenen en verdween in de zijstraat. Vreemd".

Even later hoort hij richting Paardekraalstraat een rinkelend geluid. En dan: weer gerinkel. Het geluid kwam steeds dichterbij. Toen de laatste baksteen door de ruit van de speelgoedwinkel ging, had hij de politie al aan de lijn. Toevallig had de politie die nacht post op het Steve Bikoplein. Ze wilden weten wie inbraken pleegde bij fotohandel Steggerda op nr. 50 (waar nu Buurtonline zit). De politiemensen reageerden meteen en arresteerden de man in lange zwarte jas die zich schuw verschool in de portiek van Ingostraat 6.

Op straat bespraken de winkeliers de gebeurtenis en de politie verzamelde aangiften. Het miezerde en bakker Honig (waar nu restaurant Meram zit) kwam met versgebakken broodjes en koffie. De man bleek een drugsverslaafde te zijn die tegen betaling ruiten ingooide.

Zijn opdrachtgever was de glashandelaar die de zeven ruiten aan de speelgoedwinkel had geleverd. Die glashandelaar had ruiten op maat klaarstaan voor al zijn slachtoffers, kennelijk rekende hij op Ratermans aanbeveling: 'Snelle levering'.

*Wasserette Robina
Pretoriusstraat 47*

*De hoek Pretoriusstraat - Ingostraat in september 2003
Vroeger zat hier de speelgoedwinkel van Ratermans.*

*Speelhuisje
op het Steve
Bikoplein*

Via de Kunst op weg naar integratie.

De tijd vliet heen als water. Twintig jaar geleden stond Carmen Vossen op een tafel op het Steve Bikoplein. Hier versierde zij samen met scholieren van de Basisschool de Kraal en hun moeders het speelhuisje met kleurrijke mozaïek-steentjes.

Het huisje werd ontworpen door de architect Friso ten Holt. Samen wilden zij de buurt, die er erg grijs bij lag meer kleur en schoonheid geven.

Carmen noemde het project 'Mozaïek met motief'. Het mozaïek was geïnspireerd op de motieven van de oude Marokkaanse mozaïeken, genoemd Zellijes. Met hun kleurrijke en talloze geometrische patronen versieren zij gebouwen en pleinen en zijn ze kenmerkend voor de rijke islamitische kunst. Carmen had deze mozaïekkunst bewust als voorbeeld gekozen, omdat rondom het Steve Biko Plein veel families uit islamitische landen waren komen wonen. Met het mozaïek op het plein konden de kinderen en de moeders een vrolijk spoor achterlaten van hun zuidelijke thuislanden en zich zo ook meer thuis voelen. De Arabische motieven in Oost waren dus ook een middel bij het gestelde doel: integratie.

Carmen is Duitse, woonde langere tijd in Tunesië voordat zij naar Amsterdam

kwam en kent de ups en downs bij het integreren in een nieuwe cultuur. Behalve op het Steve-Bikoplein heeft Carmen ook op andere plekken in Oost samen met de buurtbewoners mozaïekprojecten uitgevoerd en workshops gegeven. Haar laatste project was een workshop over Zellijes tijdens de Marokko tentoonstelling van de Nieuwe Kerk.

Terug in Oost organiseerde zij op vijf basisscholen twee andere kunstprojecten onder de naam 'SHOUF BAK KIJK'. De deelnemers hiervan waren moeders met voornamelijk een islamitische achtergrond. Ook deze projecten stonden in het teken van kunst en integratie. Zij nam de vrouwen mee naar het Rijksmuseum en het toenmalige CBK en samen vergeleken zij de 17-eeuwse stillevens in hun pracht en praal en de eerder ingetogen stillevens van hedendaagse Nederlandse kunstenaars. Ook vergeleken zij de Nederlandse kunst met de islamitische. Vervolgens gingen de deelnemers zelf stillevens uit hun eigen leven schilderen en fotograferen. Zo ontstond er door het kijken naar kunst een verbinding tussen de wereld van de vrouwen en de Nederlandse cultuur. Gelijktijdig ontdekten de vrouwen hun eigen kunstzinnige talenten.

Enthousiast vertelt Carmen over de inzet van de vrouwen en de zeer waardevolle samenwerking met Catherine Steenbeek van het CBK samen met de Franse kunstenaar Dominique Martin. In het archief van het CBK staat dat 'de organisatie van het project "Shouf Bak Kijk" van beeldend kunstenaar Carmen Vossen, in samenwerking met Turkse en Marokkaanse moeders van openbare basisscholen in het kader van het jaarlijkse culturele festival De Rode Loper erg belangrijk was.' Amsterdam Oost is nog steeds de buurt waar Carmen zich het meest thuis voelt. Het grijze Oost van de jaren 90 is volgens haar veranderd in een kleurrijke levendige buurt en blij verrast ontdekte zij aan de gevels van de nieuwe Oostpoort een spoor van Arabische motieven. De laatste jaren is Carmen vooral met eigen werk verder gegaan, met verschillende fotoseries en fotoboeken. Momenteel werkt zij aan illustraties voor een kinderboek. Mozaïek was toen der tijd een van de middelen van Carmen om schoonheid in de openbare ruimte te brengen. In het artikel 'Mijn land is ver' zegt zij: 'Ik wil schoonheid scheppen in de openbare ruimte en dat wil ik samen doen met degenen die deze dagelijks gebruiken.' Boven de ingang van het speelhuisje staat vol betekenis het oog van mozaïek. Het zal ook in de toekomst de moeders en spelende kinderen op het Steve Bikoplein begeleiden en de samengevoegde steentjes zullen 'het samen-doen' blijvend symbolisch stimuleren. Dat is hoopvol voor de toekomst.

Carmen Vossen

Speelhuisje met mozaïek

De kinderen helpen mee aan de mozaïekversiering van het speelhuisje.

*Carmen Vossen
op de tafel op het
Steve Bikoplein, aan
het werk aan het
speelhuisje, 2003*

Kinderen uit de buurt kunnen binnenkort in het nieuwe speelhuisje aan het Steve Bikoplein sport- en spelartikelen lenen, zoals inline-skates, voetballen en allerlei speelnetten. Als de kinderen helpen opruimen of iets winnen, kunnen ze Biko-euro-spaarzegels verdienen. Met die 'Biko' kunnen ze bij de pleinbeheerder het spelmateriaal voor niks lenen.

Nu helpen de kinderen mee aan de mozaïekversiering van het speelhuisje. Jan de Vries, school assistent op basisschool 'de Kraal' in de Laing's Nekstraat vertelt daarover: "De school en ook anderen vonden het leuk het huisje een beetje mooi te maken. De kinderen, van de groepen 7, hebben een heleboel gedaan. Al die mooie panelen aan de onderzijde hebben ze zelf gemaakt. Er werkten vele nationaliteiten mee: Turks, Marokkaans, Pakistaans, Surinaams, eh alles eigenlijk, zoals de buurt hier."

Boven op een tafel voor het huisje toont Carmen Vossen, de kunstenaar verantwoordelijk voor de mozaïeken. Een van de kinderen reikt haar kleurige mozaïekmatjes aan. Carmen, van origine Duitse, komt even naar beneden en vertelt dat ze in het Tropenmuseum is begonnen met een Marokkaans mozaïekproject. Toen haar man, een architect, nieuwe flats bouwde in de Derde Oosterparkstraat vroegen de bewoners haar om samen met de kinderen mozaïeken te maken. De mozaïeken op de speelplaats aan de Hertzogstraat, de trapbekleding van Boddaertkindercentrum aan de Tweede Oosterparkstraat en de lange Magalhaenspleinbank zijn onder haar leiding door mensen van diverse nationaliteiten gemaakt.

Een meisje onderbreekt Carmen's verhaal: "Juf, kan ik de steentjes op papier plakken?" Carmen legt geduldig uit dat dat niet goed hecht. Ze moet op een cementenondergrond werken. Inmiddels staat een drom kinderen rond Meester de Vries die op een wankel keukentrapje klimt. 'Het Oog' wordt boven de toegangsdeur bevestigd, het oog dat zal waken over de kinderen en plein.

Een wereld opengestaan

Een oproep in de Echo van het in 2007 nog *Amsterdam Historisch* genoemde museum bracht een grote verandering in het leven van Frits Slicht.

Hij was dat jaar arbeidsongeschikt geworden en daardoor zeer regelmatig thuis. Het museum zocht vrijwilligers die mee wilden werken aan de website van het Geheugen van Oost. “Dat leek mij wel wat” en als docent geschiedenis trok het me om met de geschiedenis van Amsterdam bezig te zijn. De vraag was nog wel even waarover? Geschiedenis en het dagelijkse Joodse leven in de Transvaalbuurt, dat trok. Tot op de dag van vandaag weet hij niet waarom hij dat gezegd heeft, “ik wist er niets van maar ik heb er geen moment spijt van gehad”, met veel plezier en genoeg draag ik in positieve zin bij aan de pijnlijke en indrukwekkende geschiedenis van de Transvaalbuurt.

Hoe begin je dan? Ik ben me gaan inlezen bij het Joods historisch museum en het contact met David Verdooner, de bakker aan de Tugelaweg, was heel inspirerend en waardevol. Dat was mijn eerste interview, een mooi contact en het leek wel of we elkaar teruggevonden hadden. Na het interview is het met de gezondheid van Dave helaas bergafwaarts gegaan. Een schat van een man, zijn vrouw heeft het verhaal voorgelezen. Een aantal maanden later is hij overleden, iedereen kende bakker Verdooner, het is een veel gelezen verhaal.

Via via en allerlei contacten kwam Frits aan contacten voor nieuwe interviews. Ik heb veel goede contacten opgebouwd en bij een aantal mensen ben ik op de begrafenis geweest. Het was ook voor die mensen heel fijn om met Frits ook over de periode voorafgaand aan de oorlog te praten, zoals Mimi Voet-Hakker, zij was geadopteerd en vertelde Frits dingen die voor haar eigen familie nieuw waren. Veel zeer interessante interviews, open gesprekken en goede contacten volgden. Op een gegeven moment zijn mensen die het woord willen voeren op. Toen heeft hij gezinnen in de straat gekozen om te beschrijven, de serie van de Spitskopstraat is hiervan het resultaat.

Frits Slicht

Meijer Verdooner, de vader van David Verdooner, en zijn familie.

De foto dateert uit ongeveer 1922, Meijer is dan 15 jaar oud (3e van rechts).

Waarschijnlijk is de familie op een uitstapje.

vooral naar voren komt is de liefde voor de mensen en aandacht voor de mensen die Frits heeft geïnterviewd.

Terugkijkend; de website van het Geheugen was op een gegeven moment een trui met grove steken, na de update door Mediamatic en het nieuwe beheer is het inmiddels een mooi breiwerk. En door de invulling van alle verhalen wordt het breiwerk steeds fijner en mooier.

En de toekomst? Meer interviews met allochtone medebewoners. En verder lijkt het me mooi om initiatieven in de Transvaalbuurt in beeld brengen, buurtverenigingen die een hele geschiedenis hebben, ik zou wel met speeltuinhistorie aan de slag willen. Voetballen mocht niet en paste niet in de opvoeding, was te wild. Korfbal was meer een sport voor socialisten, jongens en meiden.

Het Geheugen van Oost heeft Frits veel gebracht, na zijn afkeuring had hij nauwelijks tijd voor andere werkzaamheden want geen tijd. Door alle interviews is ook voor Frits een wereld open gegaan en gaandeweg is hij daardoor een autoriteit geworden op het gebied van het Joodse leven in de Transvaalbuurt.

Wat heeft het werk voor het Geheugen voor Frits betekend? Heel veel inzicht in het leven in de jaren '30 en '40 in de Transvaalbuurt. De persoonlijke geschiedenis van de oud bewoners is levend geworden. Ik ben zelfs naar Assen gegaan en had daar een bijzonder gesprek. Als mensen er eenmaal over gaan praten dan komt er na verloop van tijd een heel verhaal los en soms nog tot de gekste details. De kroon op het werk was het boek "verteld om niet te vergeten", hierin zijn de interviews gebundeld maar wat

Groenten, mierik, kippen, melk en vis

De visman die door de straten kwam heette Groenteman.

De groenteman, 'Stomme Mozie' was zijn naam, had een grote handkar. Als hij de straat inkwam riep hij: 'Komkommers, zes cente maar, komkommers zes cente a mozie'. Hij had natuurlijk ook wel andere groente, maar hij riep alleen over de komkommers. Dat waren trouwens gele komkommers, zes cent de twee deden die. Op vrijdag stonden er op de Tugelaweg bij het poortje, tegenover de winkel van Verdooner, wel vijf of zes verschillende kippenboeren. Voor drie kippen betaalde je 1,75 gulden. Je liet er één koken, voor de soep. De andere twee werden gebraden.

Het mieriksvrouwtje dat langskwam riep: 'Mierak, mierak'. Ik moet nu aan de groentesoep van mijn moeder denken. Daar haalde zij het vlees uit, dat heette een dekseltje. Mijn vader at dat altijd met mierik. Mierik is wit spul, aangemaakt met azijn en een beetje suiker. Met een stukje zuur erbij was dat een traktatie. Het mieriksvrouwtje schaaftte de mierikswortel, dat schaaftsel kreeg je mee in een puntzakje.

Dan had je ook nog een melkman, die kwam elke dag langs. 'Mello, mello', riep die. Hij had een soort schep van een liter en een heel grote emmer. Je moest dan met een eigen bak of emmer naar de straat. Zo had je elke dag verse melk in huis. De melkman was een grote man, hij woonde in de buurt van Volendam.

De visman die door de straten kwam heette Groenteman. Hij was een weduwnaar, mijn moeder vond dat verschrikkelijk want al zijn kinderen waren in een weeshuis terecht gekomen. Hij verkocht onder andere schol, vijf pond voor een kwartje. Hij woog de vis af in zo'n grote weegschaal. Ook de vis ging weer in een eigen bak of emmer. Thuis moest de vis nog wel worden schoongemaakt.

Mierak, mierak

Een boek over Archipel

Een van de schrijvers van het eerste uur is Henk Penseel. Ruim dertig verhalen van zijn hand zijn er te vinden op de site van het Geheugen.

Henk Penseel

De foto's erbij zijn prachtig en er gaat een mooie geschiedenis van de korfbalvereniging Archipel voor mij open. Archipel, de club die vanuit de Oostelijke eilanden naar het Makassarplein verhuisde, speelde in de hoogste klasse en was zo en passant een huwelijksbureau. De verhalen over Archipel worden altijd met veel enthousiasme ontvangen.

Henk is geboren op de Zeeburgerdijk en hij vertelt daarover: “Naast mijn huis kon ik voetballen met André, onder de poortjes aan het begin van de dijk vlak bij de Makassarstraat. Op woensdag- en zaterdagmiddag deden we dat aan de andere kant van de Zeeburgerdijk, tegenover het latere Bodecentrum. Ik was zeer behendig met gooien en stond op doel, mijn voorland was duidelijk: korfbalclub Archipel”. De korfbalvereniging begon op Wittenburg, en heette toen ook Wittenburg. De meeste gezinnen daar waren heel klein behuisd en buiten spelen een must om je uit te leven en energie op te doen. In de jaren dertig verhuisde de vereniging naar het Makassarplein waar ze na de oprichting van de speeltuinvereniging Archipel onderdeel van werd. Op het Makassarplein zat ome Bart jarenlang, altijd in een ribfluwelen broek. De club was een belangrijk ankerpunt in de buurt, iedereen woonde eromheen of verhuisde mee, van de oostelijke eilanden naar een betere woning in de Indische buurt. Henk beschrijft dit als de ‘hergeboorte’ van Archipel. De sfeer was fantastisch en er zijn heel wat archipelhuwelijken tot stand gekomen, en hierna de kinderen en kleinkinderen.

Het Geheugen van Oost betekent veel, de verhalen over Archipel staan op deze site en het op deze wijze bewaren van die verhalen is belangrijk, want een archief is er niet. Van de krantjes, gestencilde strookjes met de hand om te adresseren, zijn er maar heel weinig en niet chronologisch over gebeven. Prachtige boeken van de notulen zijn nu helemaal weg, daarom zijn die verhalen van vroeger op de site zo ontzettend leuk. Ook oud Archipellers reageren enthousiast op de verhalen. En daardoor blijft de herinnering levend.

Een ander mooi voorbeeld is het verhaal op de site van Rachel van Amerongen. Zij kwam terug uit het kamp met een getatoeëerd nummer op haar onderarm. Een joodse vrouw uit een socialistisch milieu. Omroep MAX was bezig met een documentaire over helden uit de Tweede Wereldoorlog en kwam bij mij terecht door mijn verhaal op de site van het Geheugen van Oost. De journaliste wilde meer informatie en die kon ik haar geven. De dochter van Rachel, Myriam, werd geïnterviewd in het programma en een oude televisieopname van tante Chel. Haar eerste man was betrokken bij de Februaristaking en daarom gefusilleerd. Het Geheugen van Oost was een van de bronnen van het onderzoek.

Mijn idee, of wens? Een boek over Archipel zou waardevol zijn, als je oudere leden aan het woord laat? De verhalen zijn er, levende oud Archipellers genoeg en ook de jongere garde is er gelukkig. Een podcast hierover lijkt me ook interessant.

Archipel groepsfoto eind jaren '60

*Een Archipel groepsfoto
gemaakt eind jaren '60,
opgestuurd door Jan
Janssen. Links onderaan
Andrea Haenen, José
Annes en Jan Janssen
staat rechts van de paal
(de rest van de namen
weet hij helaas niet
meer).*

Archipel als huwelijksbureau

In de club zijn heel wat andere koppeltjes gevormd die leiden tot huwelijken, kinderen en zelfs kleinkinderen.

Drie huwelijken uit één team: Archipel 1 (vlak voor de Tweede Wereldoorlog) op het korfbalveld in de Makassarstraat. Henks vader (Daan Penseel) staat links op de foto en zijn moeder (Coba Ameling) zit rechtsonder. De paal wordt vastgehouden door Simon Pafort, later getrouwd met Froukje Nagelkerken die onder z'n rechterarm zit. Rechts van hem staat Hannes Abels die weer trouwde met Geertje Pals, die tussen Froukje en Coba in zit.

Natuurlijk ga je naar een sportvereniging om te sporten. En waarom kies je voor korfbal? Omdat je vader en/of moeder, je vriendje en/of vriendinnetje op die club zitten. Korfbal blijkt een sterke traditie te kennen waardoor generatie op generatie verslingerd raakt aan die sport.

In 1918 krijgt de speeltuinvereniging Wittenburg een korfbalclub als onderafdeling. Mijn moeder (Coba Ameling) en mijn vader (Daan Penseel) worden lid. Beiden schoppen het tot het eerste team. Daarin spelen ook de iets jongere Froukje (Nagelkerken) en Simon Pafort. Hun kinderen gaan eveneens korfballen. Mijn zus en ik worden natuurlijk ook lid van Archipel, zoals de club inmiddels heet, met een terrein en clubhuis aan de Makassarstraat, ook hier als onderafdeling van de speeltuinvereniging.

In mijn juniorentijd scharrel ik een beetje met Joke van der Hilst. Zij is van Kattenburg naar Oost verhuisd en gaat van SVK naar Archipel. Maar tussen ons wordt het niets. Na een paar jaar stopt Joke met korfballen. Intussen zijn er in de club alweer heel wat andere koppeltjes gevormd die leiden tot huwelijken, kinderen en zelfs kleinkinderen: de familie Haenen, Stroomberg, Neef, Doets en Meintjens. Maar het zijn er meer. Als ik op een avond op de Zeeburgerdijk loop, kom ik Joke tegen. Ze komt net van het korfbalveld in de Makassarstraat, want ze heeft zich weer opgegeven bij Archipel. Ik vraag of ze mee wil naar de film. Ze zegt ja. En dit is het begin van een nieuwe scharrelperiode, die toch weer leidt tot een korfbalhuwelijk.

Thee bij de kachel

Sare Ergul kwam 20 jaar geleden in contact met GvO doordat een vriendin elke zaterdag computerles gaf bij Buurt-online aan de Pretoriusstraat.

Ik ging helpen en werd toen benaderd door Christina of ik ook wilde interviewen. Ik heb wel elf verhalen geschreven, vond het erg leuk tot mijn verrassing. Later is deze ervaring mij van pas gekomen bij mijn vrijwilligerswerk bij Mama Cares. Dat is een organisatie die voorlichting geeft over maatschappelijke problemen, bijvoorbeeld gevaren van drugsgebruik.

Ik heb vooral mensen uit mijn eigen kring geïnterviewd, mijn man, mijn zonen en moeders die ik van school kende. Ik heb mijn verhalen nooit meer herlezen. Ik woon 41 jaar in Nederland, door mijn huwelijk kwam ik in Amsterdam, daarvoor woonde ik in Mijdrecht, een dorp. Ik had moeite met de overgang naar de grote stad, ik miste mijn ouders en kende hier niemand. Mijn vader kende een huiseigenaar met een huis in de buurt van het Hoofddorpplein, vanuit die woning hebben we woningruil gedaan met een gezin uit Oost. Het was een heel mooi huis aan de Tugelaweg, maar wel 3 hoog en ik had al een kind en kreeg er nog 2: veel gesjouw. Toen er gerenoveerd werd kon ik ook verhuizen naar Sloten waar mijn zusjes wonen, maar ik zei tegen mijn man ‘wil je me dood hebben?’

Ik heb nu mijn vriendinnen in de buurt, alle winkels en als ik me verveel ga ik even naar de markt. Ik voel me veilig en thuis in Oost. Ik vind niet dat er heel veel veranderd is in de afgelopen 20 jaar. Misschien dat meer burens elkaar groetten vroeger maar het is nog steeds een saamhorige buurt. Ik ben graag onder de mensen, daarom help ik op de overblijfs van de St Lidwina school. Vroeger heb ik ook meegedaan met de ‘theesalon’, ben toen geïnterviewd door AT 5. Daar heb ik geen zenuwen van. Sinds een paar jaar gaan we regelmatig met een groepje vrouwen, 2 soms 4, ‘s avonds lopen en kletsen en dan drinken we thee. We hebben samen een soort kachelletje gekocht en maken ter plekke thee, dat trekt ook wel andere liefhebbers soms. We zitten nu vaak in het Oosterpark, maar hebben ook wel op het Transvaalplein gezeten. We blijven wel tot half elf zitten, hebben daardoor een sterke band gekregen met elkaar. We missen elkaar al als we 1 dag overslaan!

Het kachelletje van Sare en haar vriendinnen

Kindvriendelijke speelplaats

Fenny (rechts) bij de opening van het plein samen met een buurvrouw.

Sare interviewde Fenny de Vries in 2003. Fenny was toen 68 jaar en getrouwd met Joop. Ze hebben altijd gewerkt en zijn nu al een paar jaar met pensioen. Daar genieten ze heerlijk van, zwemmen en sporten staan voorop, dan het vrijwilligerswerk.

Het Steve Bikoplein met het oude kunstwerk >

Met mijn man, zoon van tien jaar en dochter van een halfjaar oud verhuisden wij ruim 30 jaar geleden van een kleine woning uit oud-West naar een grotere woning in de Pretoriusstraat.

Het Pretoriusplein (nu het Steve Bikoplein) was prachtig met een rozentuin in het midden. Ruim tien jaar later werd het plein veranderd, de rotonde ging weg en alles werd van steen. Als kunstwerk werden driekantige zuilen geplaatst en grote betonnen bakken met doornige struiken. Er was geen speelplaats voor de kinderen. Het kunstwerk was vreselijk en mocht na 15 jaar gelukkig weg. De buurt werd wakker gemaakt om mee te denken over een nieuw plein dat geschikt was voor kinderen. Na bijna zes jaar is het eindelijk een kindvriendelijke speelplaats geworden en daar zijn we allemaal blij mee.

Het was een prettig gezicht in deze mooie zomer om alle mensen uit de buurt op de bankjes te zien tot laat in de avond. Voor de kinderen zijn er pleinwerkers en deze mensen doen geweldig hun best de kinderen te vermaken. Het heeft lang geduurd, maar nu kan iedereen genieten van de buurt. Een ding is jammer: er staan veel afvalbakken rondom het plein, maar de afval ligt er naast. Waarom toch?! Ik hoop dat we nog lang plezier van het plein kunnen houden en hierdoor de bewoners meer bij elkaar brengen. Lang leve de Transvaalbuurt!

Gedreven buurtbewoner

Vandaag praten we in Post Oost met Jaap Kamerling. Deze actieve bewoner van het stadsdeel heeft al tientallen bijdragen geleverd aan allerlei projecten in en rondom Oost.

Ook heeft hij de laatste jaren regelmatig geschreven voor Geheugen van Oost, buurtkrant Dwars en Oost online. Hoe kijkt hij eigenlijk terug op het jaar 2003? En wat is er in die 20 jaar allemaal veranderd volgens hem?

Jaap is geboren in 1946 en opgegroeid in Voorburg. Hij woont inmiddels al meer dan 28 jaar in de Watergraafsmeer en daarvoor 11 jaar in de Oosterparkbuurt. Ook is hij werkzaam als socioloog/journalist en heeft recent een autobiografie met verhalen en gedichten uitgebracht waarin hij vertelt over zijn jeugd en hoe hij worstelde met dingen als geloof en homoseksualiteit onder de titel 'Strippoker en pepermint'.

Een herinnering die Jaap te binnen schiet rond het jaar 2003 is de sloop van de Don Boscoschool. Op deze "ambachtsschool" waar ook Louis van Gaal gymles gaf, werden "schoffies" streng maar rechtvaardig opgeleid om ze een gedegen basis mee te geven voor de maatschappij. Hij kreeg er veel reacties op van oud-leerlingen. In datzelfde jaar schreef Jaap over de in 1962 afgebroken Joodse synagoge aan de Linnaeusstraat en over de deportatie van 5000 Joden in één keer uit de Transvaalbuurt.

In de jaren, die volgden, zette Jaap zich onder meer in voor het behoud van de dierenzerkjes die bij het oude dierenasiel aan de Polderweg lagen. Vandaag de dag vind je er café Poesiat en Kater. De gemeente wilde de zerkjes eigenlijk weg laten halen bij renovatie van het asielgebouw, maar mede door Jaap zijn inzet heeft een aantal van de zerkjes nu een plaats gekregen in het plaveisel van het caféterras. Op een tegel staat ook een gedicht van Jaap over de voorgeschiedenis. Hij vindt het belangrijk dat in nieuwbouwwijken de herinnering aan de ziel en geschiedenis van de plek levend worden gehouden.

De dierenzerkjes

Achter dit oude Asiel
lagen vele dieren begraven...
meer dan honderd in getal
die hun baasje liefde gaven

'hier ligt dierbare Moos, hij
bracht vreugde in ons leven'
'rust zacht trouwe Tips
en Timmy ons heldje'

ook lagen er een gans en een vogel,
een heuse gorilla zelfs
en één poes, die gelovig is heengegaan:
een kruis stond boven zijn naam

jaap kamerling

In de jaren 1998-2007 was Jaap intensief betrokken bij een actie over de terugkeer van de fontein aan de Hogeweg, die in 1932 was afgebroken voor het autoverkeer. Met de opbrengst van de parkeerbelasting werd een nieuwe fontein geplaatst. Het stadsdeel werkte eerst niet erg mee maar dankzij hardnekkige buurtactie kwam de fontein in nieuwe vorm er. Een buurtbewoonster maakte nog bezwaren omdat de fontein te veel geluid zou maken. De gemeente kwam haar tegemoet en verkortte de spuittijden. De zaak kwam zelfs tot de Raad van State, waar Jaap de fontein verdedigde en met succes. De vrouw kreeg ongelijk en de fontein bleef zoals hij was.

Jaap heeft gewerkt bij Heemschut, een vereniging die zich inzet voor het behoud van monumentale architectuur. Renovatie in plaats van sloop omdat daarmee ziel en geschiedenis van de plek verloren gaan. Zo heeft Heemschut bijvoorbeeld in de Wijttenbachstraat geprotesteerd tegen de sloop van een reeks panden en met succes aangedrongen op renovatie.

Hoewel Jaap nu al een tijdje met pensioen is, zit hij absoluut niet stil. Vandaag de dag is hij ook tuinder op volkstuinpark Klein Dantzig in Park Frankendael en nam deel aan een werkgroep die aanmoedigt om zo natuurlijk mogelijk te tuinieren. Dus zonder gebruik van bestrijdingsmiddelen en het zaaien van wilde planten en kruiden. Ook leidt hij een voorleesgroep, die al 50 jaar bestaat met Simon Vinkenoog aan de wieg. Deelnemers lezen elkaar voor uit eigen werk, soms op zijn volkstuin.

Kortom, Jaap is een vriendelijke en sociale man die niet van stilzitten houdt en zich inzet om, indien nodig natuurlijk, de buurt te verbeteren. *Interview door Jean en Johny Satram.*

Don Boscoschool 1938

School voor 'schoffies' van Oost

Eind 2004 is de Don Bosco-school aan Polderweg 102 gesloopt, de eerste Rooms Katholieke technische school van Amsterdam.

Louis van Gaal heeft er elf jaar les gegeven en Joop van den Ende heeft er leren timmeren. Het is gebouwd in 1935 door architect K.T. Nolens.

'De ambachtsschool, zoals die toen nog heette, begon met 596 leerlingen, waar in 1936 nog 213 bij kwamen van de Avondnijverheidsschool. Al in 1938 was school te klein en werd een uitbreiding met zes lokalen gepland. Realisering daarvan duurde tot 1962. In dat jaar kwam een nieuwe katholieke ambachtsschool klaar in West en later ook nog een in Noord. De school fuseerde in 1997 met een Montessorischool tot het huidige Montessori College Oost aan de overkant.

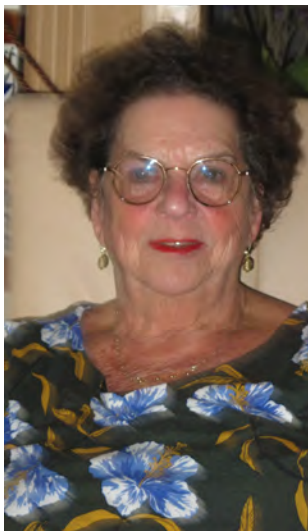
Het fraai symmetrische gebouw deed voor 1935 heel modern aan en bestond uit vier vleugels rond een binnenplaats. De lokalen lagen rondom aan de buitengevels en de entree met het monumentale trappenhuis bevond zich exact in het midden van de hoofdvleugel aan de Polderweg. De derde bouwlaag op de achtervleugel, waar Van Gaal de scepter zwaaide, was een latere uitbreiding, evenals de uitbouw van zes nieuwe lokalen met plat dak achter de hoofdvleugel. In het trappenhuis zag je de prachtige glas-in-lood schildering met de in 1934 heilig verklaarde Salesiaan Don Bosco. Die ving in Turijn arme schoffies op, de jochies omgeven hem in glas als vaklieden in opleiding. Intrigerend is ook de wandschildering van de bekende Cobra-kunstenaar Anton Rooskens, een oud-leraar metaalbewerken. Het kunstwerk besloeg een zijwand van het oude schaftlokaal. Een kopie op wandtapijt hangt in de nieuwe school aan de overkant. Ik leidde de school van 1968 tot 1988 streng maar rechtvaardig. Elke ochtend om 8.10 stond ik bovenaan de trap en peilde de koppies van de jongens, nu en dan een notitie makend. Was een knaap te laat of ondeugend dan mocht ie het binnenplein aanvegen of een kapot ruitje inzetten. Iedere eerste vrijdag van de maand beenden de jongens naar de Martelaren van Gorcum aan de Linnaeushof, waar de mis werd opgedragen tot zegen van het onderwijs. We hadden zelfs een schooldeken. G.J.M. de Groot, naar wie het binnenplein was vernoemd.'

Op de plek van de school moet een nieuw gebouw komen met oefenruimtes voor jonge musici. Het stadsdeel had het oude graag willen behouden, maar de grond eronder was erg vervuild en je kon daar niet bij komen zonder het te slopen, luidde het argument.

De voorkant van de oude Don Bosco-school, vlak voor de sloop (2004)

Kinderherdenking Tugelaweg

Wil Erents de Brave

Nog steeds woont ze in de Transvaalbuurt, Wil Erents de Brave die zich niet voor kan stellen dat ze ergens anders zou wonen.

”Toen ik pas getrouwd was hebben we een tijdje op een halve woning in de Jordaan gewoond, die echt veel te klein werd toen onze oudste werd geboren. Wat was ik blij dat ik een woning kreeg in de Transvaalbuurt. En binnen de buurt is de speeltuin altijd belangrijk voor mij geweest. Als klein kind speelde ik er al nadat ik mijn broer naar school had gebracht en tot mijn spijt niet mee naar binnen mocht omdat ik te jong was. Op 5 mei was er altijd een Bevrijdingsdag optocht; wij liepen verkleed achter een drumband aan. Op 4 mei werd er ‘s middags een bloemetje gelegd en als je ouder was mocht je ‘s avonds mee naar de herdenking aan de Tugelaweg. De huidige kinderherdenking is gedeeltelijk gebaseerd op mijn herinneringen. Ja want ik ben nog altijd actief, voorzitter van het 4/5 mei comité en lid van het Platform Transvaal. Tijdens de 4 mei herdenking zorgen wij voor gastsprekers zoals b.v. Dieuwertje Blok of Annemiek Lely “.

In haar jongere jaren ijverde Wil voor betere woningen en betere voorzieningen in de buurt. Als blijkt van waardering werd een tegeltableau met haar afbeelding in de Hofmeierstraat geplaatst en dat is er nog steeds.

“Ik kon indertijd de plek kiezen ; de Hofmeierstraat of de Ben Viljoenstraat, maar het leek me dat in het tunneltje veel meer kans op beschadiging was. Bovendien kwam ik daar zelf ook vaak langs en hoewel ik trots ben op de afbeelding hoef ik mijn eigen gezicht nou ook weer niet elke dag tegen te komen op straat”.

Als Wil terugkijkt op wat er bereikt is constateert ze dat de woningen inderdaad aanzienlijk zijn verbeterd en dat er een goed overleg tot stand is gekomen - en nog steeds bestaat - met ambtenaren van het stadsdeel, woningbouwvereniging en politie. “Er wordt naar ons geluisterd. Ik zal je een voorbeeld van pas geleden geven, ik kon de slaap ‘s nachts niet vatten en stond voor mijn raam naar buiten te kijken waar ik een man zag die aan alle auto’s morrelde. Ik heb toen de politie gebeld en die kwamen meteen in actie”.

*Spoelhok-protestactie
jaren '70*

Wil is ook heel blij met de activiteiten van *Moving Arts Project* in de buurt. Zij organiseren veel activiteiten voor kinderen, maar eveneens optredens voor en met buurtbewoners en een paar keer per week serveren ze vanuit een oude caravan op het Krügerplein koffie en thee voor een luttel bedrag. Daar komen veel mensen op af. “En weet je wat ook heel leuk is, er zijn 2 Jeu de Boules banen op het Krügerplein gekomen, dat bevordert dat mensen met elkaar omgaan”. Want de sociale samenhang is de afgelopen 20 jaar wel enorm teruggelopen vindt Wil. “Iedere keer dat er een woning leeg komt wordt die per étage verkocht en in het algemeen komen er dan jonge werkende mensen in die zich niet veel op straat laten zien. De inkomens verschillen worden steeds groter en ik vind het helemaal niet sociaal dat de eigenaar bewoners hun huizen in de zomer mogen onderverhuren aan toeristen. Een woning is om in te wonen en niet om aan te verdienen vind ik.”

De strijd om het spoelhok

We hingen spandoeken op en hielden contact met walkietalkies om te weten waar de politie was.

*De strijd om het spoelhok.
Een spoelhok was geen
keuken!*

Een spoelhok was een kamertje waar de was werd gedaan in de tijd dat de huizen geen keukens en geen badkamers hadden. Om niet in de huiskamer te hoeven koken, legden mensen zelf een gasleiding aan naar het spoelhok. Als er een gasfornuis in zo'n spoelhok stond, kon er nog net één persoon bij en dan was het spoelhok vol. In de strijd om renovatie zijn we als huurders met een nagemaakt spoelhok naar Den Haag gegaan, om te protesteren. Dat was begin jaren 70.

De buurt was toen rommelig. Er stonden woningen leeg en die werden gekraakt. Veel buurtbewoners vertrokken naar nieuwe wijken, bijvoorbeeld Osdorp. Er was in de politiek aandacht voor stadsvernieuwing, dus wat dat betreft hadden wij als betrokken buurtbewoners de wind in de rug. Er waren korte lijnen naar het stadhuis en wethouders als Jan Schaeffer zetten zich in voor renovatie van oude stadswijken. In de huurdersvereniging zaten veel studenten en leden van de Communistische Partij Nederland. De 'agogen' werden ze genoemd.

In de jaren 80 kwamen we met het woonlastencomité op voor betaalbare huren na de renovaties. We demonstreerden op de Dam, in Rotterdam, in Den Haag. We hingen spandoeken op en hielden onderling contact met walkietalkies om elkaar op de hoogte te houden van waar de politie was.

De spoelrokken van weleer zijn nu douches. En van mij is een portret gemaakt, in de vorm van een tegelplateau in de Hofmeyerstraat, als dank voor jarenlange betrokkenheid bij de vernieuwing van de buurt.

De leverworst van slager Krijnen

Na twintig jaar blik ik met Joke Soolsma terug op de veranderingen en haar liefde voor Oost.

Wonen in Oost; tot 2016 heeft Joke in verschillende buurten in Oost en de Watergraafsmeer gewoond, toen is zij naar Diemen verhuisd. ‘Met pijn in mijn hart Amsterdam uit, als geboren Amsterdammer, maar het viel mee, net onder de snelweg door. Ik ben regelmatig bij mijn vriend in de Watergraafsmeer en ik hoor op zondagochtend weer dezelfde kerkklokken luiden, dus dat is fijn.’

Werken in Oost; in 2001 begon Joke bij Dynamo als opbouwwerker en heeft daar met veel plezier tot aan haar (vervroegd) pensioen gewerkt. Grotendeels in de Transvaalbuurt, toen overgestapt naar de Dapperbuurt, daarna kwam er een plekje vrij in de Oosterparkbuurt. ‘Ik heb een heel rondje gemaakt en ben weer geëindigd in de Transvaalbuurt. Tijdens corona hebben we verrassingspakketten gemaakt voor eenzame mensen en toen dacht ik, ik ken élk hoekje van deze buurt.’

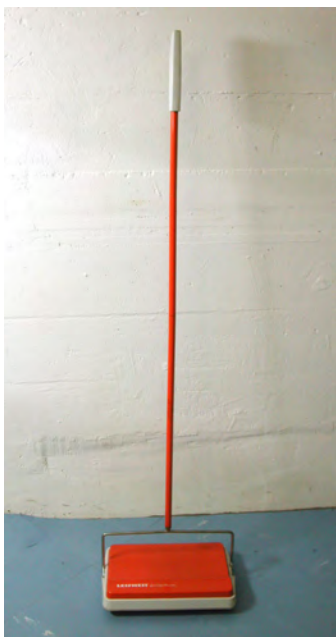
Veranderingen in de Dapperbuurt; Joke heeft veel zien veranderen in Oost. ‘Ieder buurtje heeft een eigen sfeer, zo wordt de Dapperbuurt bepaald door de markt die er doorheen loopt, dat was in mijn jeugd al. Ik zat met veel kinderen van marktkooplui op de Pontanussschool. Ik heb er ook veel zien verdwijnen. Mijn vader was dol op de zelfgemaakte leverworst van slager Krijnen en als de slager aan mijn moeder vroeg hoe groot het stuk moest zijn, dan gebaarde mijn vader buiten groter, groter! De zaak ging van zoon op kleinzoon. Tot mijn grote verdriet kwam ik er vorige week en zag dat ie dicht was. Ik stond gewoon met een brok in m’n keel. Nu is er alleen nog de kleinzoon van aardappelboer Koster.’

Verbeteringen in de Transvaalbuurt; zo zag Joke ook hoe door stadsvernieuwing allerlei verbanden uit elkaar werden geslagen. ‘Stadsdeel en coöperaties waren boos op elkaar, er was veel drugsoverlast. De Transvaalbuurt werd een ‘Vogelaarwijk’, er kwam geld met een opdracht, partijen moesten weer om de tafel.

Joke Soolsma

*De Leifheit van Joke's moeder (uit circa 1980)
Joke Soolsma schonk de Leifheit aan het Amsterdams Historisch Museum. De rolbezem werd vertoond tijdens de tentoonstelling 'Oost, Amsterdamse buurt' (10 oktober 2003 t/m 29 februari 2004) en maakt nu deel uit van de museumcollectie (AHM).*

Maar vooral kwam er meer aandacht. De aanpak van de drugsoverlast heeft goed gedaan, hier heb ik als opbouwwerker hard aan meegewerkt. De bewoners werden ook een partij en dat heeft ze steviger neergezet.'

De liefde voor Oost, een bewoonster zei ooit tegen haar: 'Joke, je bent echt van de Transvaalbuurt gaan houden hè.' Volgens Joke het grootste compliment dat je kunt krijgen. Maar haar hart ligt in de Dapperbuurt. Als ik haar tenslotte vraag naar haar favoriete plek, hoeft ze niet na te denken. 'Dat is de markt!'

Begonnen met niets

De spullen die we uit het huis van mijn moeder halen zijn vooral gewone gebruiksvoorwerpen.

Mijn moeder is nu 85 jaar, geboren in 1919 in Haarlem. Ze is daar op driejarige leeftijd wees geworden en verder in een Katholiek weeshuis bij nonnen opgegroeid. In 1940 kwam ze als 21-jarige uit het weeshuis en ging ze als dienstmeisje werken. Even later brak de Tweede Wereldoorlog uit. Uiteindelijk is zij als linnenjuffrouw in hotels gaan werken en zo kwam zij – ik denk in 1951 – in Amsterdam terecht bij Hotel Krasnapolsky op de Dam. Daar leerde zij mijn vader kennen. Ook hij was geen echte Amsterdammer, maar een Fries. Ze zijn na een korte verkeringsstijd gaan samenwonen (een schande in die tijd!) bij een hospita op het Singel. Mijn moeder raakte zwanger en in augustus of september 1952 zijn zij getrouwd. In 1953 werd mijn broer geboren. Ik denk dat ze in 1953 zijn verhuisd naar een halve woning in de Dapperbuurt: Wagenaarstraat 102, 1-hoog achter. Daar werd ik, in 1957, geboren. In 1965 verhuisden we naar de Indische Buurt, naar een huis met wel drie kamers en een zolderkamer! Vanuit dat huis zijn mijn broer en ik het huis uitgegaan en daar is ook mijn vader overleden. In 1989 verhuisde mijn moeder naar het huis dat we nu aan het leeghalen zijn, een woning in een woongroep voor ouderen.

De spullen die er nu over zijn, zijn gewone, oude en minder oude gebruiksvoorwerpen, meest huishoudelijk. Ze zijn allemaal in Amsterdam aangeschaft, want toen mijn ouders samenkwamen, bezaten ze bijna niets. De Leifheit is een rolbezem die werd gebruikt naast het gebruik van de stofzuiger.

Samenwerken met buurtorganisaties komt nu vaak voor

Lies de Wolf was een van de eerste verhalenschrijvers voor Het Geheugen van Oost, zij vertelt het verhaal van Martha Diergaarde die ondanks haar gevorderde leeftijd heel actief was bij de Buurt Toneelgroep Muiderpoort.

Lies zelf raakte betrokken omdat zij als ingehuurd medewerker van het Amsterdam Museum al vroeg wist van de plannen om een tentoonstelling te maken rond 'het tracé van lijn 9', wat later is uitgemond in de tentoonstelling "Oost, een buurt in Amsterdam". Zij herinnert zich: "In die tentoonstelling was een videofilmje met interviews te zien waar Martha ook in voorkwam. Ik weet de inhoud niet meer, maar waarschijnlijk ging het over buurtacties in de Dapperbuurt want daar hield Martha zich erg mee bezig. (Bijvoorbeeld het verzet van de buurt tegen de plannen om de Dapperbuurt te slopen en te veranderen in een villawijk voor werknemers van het Science Park).

Tegelijkertijd kreeg ik via een oude schoolvriend het verzoek om décors te maken voor precies dezelfde toneelgroep. Ik vond het zo'n leuk maakproces bij die theatergroep: er werd een actueel thema gekozen, de deelnemers konden daar op improviseren en daar werd een voorstelling van gemaakt. Heel uiteenlopende mensen die samen gingen bedenken, zingen en repeteren, er zijn vriendschappen voor het leven uit voortgekomen. Bijzonder vond ik ook dat allerlei leeftijdsgroepen meededen, meermaals stonden spelers met een rollator op toneel.

Ik ben zelf gaan meedoen, niet alleen als décorbouwer maar ook als speler. Ik woonde toen in de Transvaalbuurt, later kreeg ik een atelier in de Tsaar Peterbuurt en dat is vaak gebruikt als repetitieruimte en plek om de decors te bouwen. De groep is opgericht in 1986 en niemand had een professionele toneelopleiding. Wel waren er in die tijd veel mensen die geen werk konden vinden en daardoor veel vrije tijd hadden en het liep gedeeltelijk ook samen met mensen die in groepen kraakpanden gingen bewonen en daar succesvolle creatieve activiteiten startten.

Lies de Wolf

De laatste voorstelling waar ik zelf aan heb meegedaan was in 2009, mensen werden geleid op een route langs diverse plekken op straat waar een scène werd gespeeld. Het heette “Regels zijn Regels”.

Terugkijkend vindt Lies het “een bijzondere periode waar ik mensen heb leren kennen die ik anders nooit was tegengekomen”. De tentoonstelling heeft een aantal jaren ook het effect gehad waar op gehoopt was, namelijk gewone mensen uit de Amsterdamse buurten naar het museum lokken. Ook op langere termijn heeft het gevolg gehad; wonen en wijken in Amsterdam is een belangrijk thema geworden in het Amsterdam Museum en samenwerken met buurtorganisaties komt nu heel vaak voor”.

*Martha Diergaarde (links) in
‘Enige Kennisgeving’
(de 2e voorstelling van
BTGM) in 1989 in het
Muiderpoorttheater, Jan
Witte draagt een pet.*

Buurttoneelgroep Muiderpoort

Martha Diergaarde: “Daar waren wel tachtig vrijwilligers bij betrokken, want het gebouw werd casco opgeleverd.”

Eigenlijk is Buurttoneelgroep Muiderpoort (BTGM) voortgekomen uit de acties van ‘De Sterke Arm’ voor het behoud van betaalbare huurwoningen voor de Dapperbuurters. Voor het Dapperfestival hebben we een cabaretgroepje gevormd dat optrad als ‘huurtribunaal’. Want een van onze mensen, Jan Witte, was al eerder op het Prinseneiland bij een actie tot het weigeren van huurverhoging betrokken. Hij was een van de eersten die voor de rechter moest voorkomen. Dat hebben we toen nagespeeld. Toen ‘De Sterke Arm’ eind jaren ’70 werd opgeheven, vonden veel mensen dat er nog van alles aan de leefbaarheid van de buurt te verbeteren viel. Die hebben toen het ‘Initiatief Comité’ opgericht. Daaruit zijn bijvoorbeeld de Kinderboerderij voortgekomen, de bejaardensociëteit De Oude Wham en de Klussenwerkplaats. Zo werd de ambtelijke voorpost op het Dapperplein voor een weekend gekraakt om theater te bedrijven en zo speelruimte te bevechten voor toneelactiviteiten in de buurt. We kregen ruimte in de kleuterschool in de Pontanusstraat tegenover het Muiderpoortstation, waar nu het ROC en de sportschool zitten.

Op een dag werd ik op straat op m’n schouder getikt. Het was Monique Ouwerkerk: “Doe je mee? We gaan een toneelgroep oprichten!” Dat werd dus vanaf september 1986 Buurttoneelgroep Muiderpoort. Bij de nieuwbouw van de Dapperschool is er later een echte theaterzaal voor de buurt gekomen, toen ook Muiderpoorttheater genoemd. Daar was een groep van wel 80 vrijwilligers bij betrokken, want het theaterdeel van het gebouw werd door de gemeente casco opgeleverd. Al in ons eerste stuk in 1986, ‘Geen gehakt voor Mevrouw van Putten’ zaten zelfgemaakte liedjes. Met onze voorstellingen hebben we in vele buurthuizen gespeeld, zelfs in Rotterdam, Zeeland en Friesland. Ons 15-jarig bestaan hebben we, nog steeds onder Moniques warme artistieke leiding, gevierd met het maken van een cd ‘Pimpelpaars & Karmozijn’. Het wordt wel steeds moeilijker veel optredens te regelen, want in de eerste jaren waren veel spelers werkloos, maar nu heeft bijna iedereen een baan.

*Bejaardensociëteit “De oude Wham”, augustus 1981
Frans Busselman. Collectie
Amsterdams Stadsblad*

Het was inspirerend

Brenda Wokke bezocht de tentoonstelling over Amsterdam Oost in 2003 en zag een levensgrote foto hangen van het allereerste groepje verhalenvertellers/schrijvers van de website en dacht ; “ik wou dat ik daar ook bijstond”.

Brenda Wokke

Wonende in de Retiefstraat kwam ze vaak langs de Pretoriusstraat waar op een raam een grote poster ‘Geheugen van Oost’ was geplakt. Je kon daar iedere maandag langskomen en dat heeft Brenda toen gedaan. Zodoende kwam ze dan niet bij de allereerste groep verhalenverzamelaars, maar wel bij een van de eerste groepen mensen terecht die van Christina Mercken interview training kreeg. We kregen les hoe we een interview en foto op de site van het Geheugen van Oost moesten plaatsen. Er waren steeds zo’n 6 of 7 mensen aanwezig en er was ook een stagiaire van het Amsterdam (Historisch) Museum die ons begeleidde. Er lag altijd wel een lijstje van mensen die zichzelf hadden aangemeld om geïnterviewd te worden en die verdeelden we dan onderling.

Natuurlijk werden we ook aangemoedigd om in je eigen kennissenkring in Oost of gewoon in de buurt uit te kijken naar mensen die een verhaal wilde delen. Zo stond ik eens toevallig in de Etos aan de Middenweg waar een mij wildvreemde mevrouw zei dat ze jarig was en dat ze aan ieder die in de winkel stond een cadeau wilde aanbieden in de vorm van een voetenmassage. Dat vond ik toen zo leuk dat ik haar heb geïnterviewd over haar bedrijfje. Je kon ook een persoonlijk verhaal schrijven, dat heb ik 1 keer gedaan over mijn werk in het Tropenmuseum.

Ik ben in 2003 begonnen en op een gegeven moment in de redactie gekomen, dat hield toen vaak in dat je foto’s moest zoeken bij verhalen zonder foto of ingestuurde verhalen die veel te lang waren moest inkorten. Er waren in de begintijd soms projecten, zoals kinderen op een basisschool in Oost

interviewtraining en schrijftraining geven zodat ze stukjes voor de website konden leveren. Dat was best spannend want er waren geen leerkrachten aanwezig tijdens die bijeenkomsten, maar het is gelukt. Het was inspirerend. Ik vond het b.v. ook heel leuk om verhalenwandelingen in elkaar te zetten voor het Rode Loper Festival.

In 2009 was het ineens afgelopen, we kregen te horen dat we niet meer nodig waren als redactiegroepje, heb nooit goed begrepen waarom. Later heb ik op incidentele basis nog wel eens wat gedaan voor de website, heb bijvoorbeeld meegeholpen met het verzamelen en schrijven van verhalen over Casa Academica en de voorbereiding van het buurtwinkel project. In mijn werk bij Dynamo heb ik soms profijt gehad van de contacten die ik opgedaan heb tijdens mijn periode bij het Geheugen.

Ik woon nog steeds in Oost - wel in een veel groenere buurt nu - en als ik terugkijk zie ik dat Oost veel nieuwer en hipper is geworden, mensen willen nu graag wonen in Oost. Het is wel triest dat de woningen onbetaalbaar zijn geworden voor de gewone Amsterdammer. Er is ook meer verkeer gekomen, maar het blijft leuk wonen in Oost.

Voetreflexmassage in de Copernicusstraat

Het linkerbeen werd heel warm en begon ontzettend te zweten. Je been huilt, zei ik, ik kan niet verder gaan.

“Het geven van een voetreflexmassage doe ik ook voor mezelf, ik voel de energie als ik een massage geef. Het gaat om het wisselen van energie. Na een behandeling voel ik me heel energiek en goed. Daarom doe ik het graag.

Tijdens de massage kunnen de mensen die komen voor een behandeling en de behandelaar allerlei reacties hebben, zoals slaperigheid, huilen, transpireren en boeren. Alle vrijkomende reacties zijn positief. Bij een massage staat het rechterbeen voor het lichaam en het linkerbeen voor de geest. Laatst masseerde ik het linkerbeen van iemand bij wie het lichaam en de geest niet met elkaar in harmonie waren. Het linkerbeen werd heel warm en begon ontzettend te zweten. Je been huilt, zei ik, ik kan niet verder gaan. Toen bleek dat zij kort daarvoor geopereerd was aan haar buik waardoor die balans nog niet hersteld was. Ik kreeg zelf ook al zo'n pijn in mijn buik tijdens de massage.”

Natie is sinds 1990 bezig met voetreflexmassage. Zij is Filipijnse en sinds 1970 in Nederland. Tot haar 55e werkte ze als verpleegkundige in het AMC-Ziekenhuis, daarnaast doet ze veel vrijwilligerswerk. Toen zij naar Nederland kwam, woonde Natie eerst op het Roelof Hartplein, daarna in de Bijlmermeer. Vervolgens trouwde ze en verhuisde ze naar de Watergraafsmeer. “In die tijd was het hier heel stil, als ik na een late dienst om 1.00 uur 's nachts over straat liep, dan was er niemand. Eigenlijk is het hier nog steeds stil. Ik doe veel aan vrijwilligerswerk, altijd al gedaan. Drie keer per maand help ik met de lunch en koffie inloop voor ouderen in het Brinkhuis in Betondorp. Ik ben ook actief voor de parochiekerk, de Engelse kerk, op de Zaaiersweg. Nu ik met pensioen ben, heb ik meer tijd en ik vind het heel leuk om te doen.”

Natie bezig met het betere voetenwerk, Copernicusstraat, februari 2004

Liefde voor vogels

Peter Meijer, een van de schrijvers van het eerste uur, heeft in 2003 een drietal verhalen geschreven over de padvinderij en de Gerardus Majella parochie.

Verder heeft hij als leraar gewerkt op de Don Boscoschool, net voor de periode dat Louis van Gaal daar kwam. Hij is in 1964 van de Indische buurt naar Nieuwendam Noord verhuisd. Nog wel enkele malen terug geweest in de Indische buurt maar hij heeft dit ook wel achter zich gelaten. Vragend naar zijn herinneringen en de invloed van die gebeurtenissen op zijn leven dan komen er mooie momenten naar boven. “Ik kijk met veel plezier terug op mijn jeugd in de Indische buurt, en had geweldige ouders”. Zijn moeder had de ULO op de Barbaraschool in de Oosterparkbuurt gedaan, voor die tijd, eind jaren veertig, bijzonder. Zijn vader werkte als koperlager bij de NDSM en Peter wachtte op de hoek van de Javastraat bij het badhuis zijn vader op als hij uit zijn werk kwam.

Zijn ouderlijk huis en de buurt heeft hem gevormd, een jongen uit een arbeiders gezin. Hij kon goed leren en meester de Boer van de Sint Franciscus van Salesschool heeft hem geïnspireerd om verder te leren. Peter wilde het onderwijs in en ging naar het Ignatiuscollege. Dit beviel niet, het was een andere sociale klasse en daar voelde hij zich niet thuis. Hij is overgestapt naar de katholieke St. Pius X ULO aan de Eric de Roodestraat in Amsterdam West. Bij het eindexamen in het van Nispenhuis heeft hij zijn vrouw ontmoet, ook hier is een verhaal over. Hierna is hij naar de Pabo gegaan om vervolgens in het onderwijs terecht te komen.

Met veel plezier en warmte denkt hij terug aan de Indische buurt. Tegenover de Valentijnkade was volkstuinvereniging Tuinlust en ook zijn padvinderij. Zijn verhaal op de site van het geheugen “Akela, ik doe mijn best” gaat hierover. Verder is hier de basis gelegd voor zijn grote liefde voor vogels; bij het pontje aan de Ooster Ringdijk zat een knobbelzwaan te broeden en dat vond hij prachtig.

Er is veel veranderd in de buurt, van een echte arbeidersbuurt naar een yuppenwijk, wie had dat gedacht? En er gewoon met de auto doorheen rijden is lastig, veel straten zijn afgesloten. Hij is er nu een groot aantal jaren weg en dat hoofdstuk is wel een beetje afgesloten. Maar aan het Geheugen van Oost heeft hij zijn grote liefde voor vogels overgehouden.

*Peter Meijer
(in het midden)*

Sint Franciscus van Salesschool

Als je de monumentale hal van de school binnenkwam, dan zag je het schild van een Reuzenschildpad. Ik kon dan fantaseren over verre landen en interessante dieren.

Javastraat 200, daar stond mijn lagere school, de Sint Franciscus van Salesschool. Nog altijd staat zij daar stoer en vierkant. Ik was een late leerling. Ik was namelijk op 1 oktober jarig en de regel bepaalde dat je vóór die datum moest zijn geboren om naar de lagere school te mogen. In oktober 1951 mocht ik eindelijk naar de 'grote school'. Van de eerste klas bij juffrouw Vonk herinner ik mij weinig. Onze klas was op de begane grond. Het was nogal een donkere klas. Het kolenhok lag ernaast. Daar schepte het hoofd de eierkolen voor de kachel die in de winter een heerlijke warmte verspreidde. Als je de monumentale hal van de school binnenkwam, dan zag je het schild van een Reuzenschildpad. Ik kon dan fantaseren over verre landen en interessante dieren. Vooral toen ik in de zesde klas zat en de leerstof voor mij al gesneden koek was. De klok op de toren van de Elthetokerk hielp daarbij. De tijd schoot niet erg op.

Renkum 1956, Peter ligt rechts op de voorgrond "Hoogtepunt van de 6e klas was een weekje naar Renkum."

Klassefoto gemaakt in Renkum 1956. Ik lig rechts op de voorgrond, met bril. Links staat meester Fontaine.

Meester de Boer, die ik in de tweede en derde klas had, was mijn inspirator om later onderwijzer te worden. Een geweldige meester. Ik zag erg tegen hem op. Als kweekschoolhospitant kwam ik hem weer tegen op een ULO in West. Sommige beelden werden toen bijgesteld. In de vijfde klas kregen wij meester F. Fontaine. Hij was directeur geweest van het R.C.

Jongensweeshuis. Een weekje met de klas naar Renkum was het hoogtepunt. En dan was er nog meester de Wit, een gezaghebbende man die in de Copernicusstraat woonde. Een goede school met veel mooie herinneringen.

Amsterdam is een hobby van me

“Waarschijnlijk heb ik in 2003 iets gelezen over het bestaan van een website over Oost en ik vond mijn herinnering aan het wonen in het pijpenlaatje aan de Minahassastraat in 1976 zo bijzonder dat ik mijn verhaal daarover toen heb opgestuurd.” vertelt Marie José Wouters.

De mensen die haar de kamer verhuurden vonden het zelf eigenlijk niets, een veredeld kolenhok, maar Marie José was er dolblij mee. Ze waren echte idealisten wat wel blijkt uit het feit dat ze de halve huuropbrengst aan een liefdadig doel schonken. Later zijn ze verhuisd naar Castricum; Marie-José weet dat ze echter sinds een jaar of 2 weer in Oost wonen. In de tijd dat Marie- José de kamer huurde in de Minahassastraat kende iedereen elkaar nog in de buurt , men was ‘oom’ en ‘tante’ voor elkaar. Mensen gingen ook zelden hun buurt uit, Marie- José herinnert zich uit haar jeugd nog een buurvrouw uit de Pijp die eens per jaar een uitstapje maakte naar het Vondelpark, dat was al bijzonder.

Toen Marie-José in 1991 terugkeerde naar de Indische buurt was dat heel anders ; er was veel misdaad en drugsellende en de buurt had een onveilige reputatie. “De moord op winkelier Hartman en de moord op een jongen op straat, twee schietincidenten in mijn portiek: ik mocht van de politie mijn fiets niet uit de box pakken om de kinderen van school te halen want ze moesten de kogels eerst veilig stellen. Mijn kinderen durfden niet op het Makassarplein te spelen, voelden zich weggejaagd.

De omslag is in 2001 gekomen. Na de moord op Theo van Gogh werden in de “Vogelaar” buurten denktanks gevormd . Deze waren bedoeld om te bekijken hoe de buurten beter konden worden. En om de gelden die beschikbaar kwamen te besteden aan initiatieven die langdurig effect zouden hebben. Ik heb er zelf ook in gezeten en er zijn veel initiatieven ontstaan om kinderen perspectief te bieden.

Marie José Wouters

Een aantal bestaat nog steeds, zoals de schaakschool en de club Tante Gerritje bijvoorbeeld. Er kwam meer politie inzet en er werd beter gecontroleerd op duistere winkeltjes. Toen kwam ook de verkoop van sociale woningen. Eerst heeft dat een positief effect gehad, nu slaat het door.

Een wrang voorbeeld; bij mij aan de overkant zijn de huizen in de Amsterdamse schoolstijl gebouwd. De daken waren de laatste jaren van zwart bitumen. Nu zijn ze vervangen door pannendaken, oorspronkelijker en veel mooier, maar de huizen zijn onbetaalbaar en de gevarieerd samengestelde bewoners (oud-jong-met-en-zonder-kinderen) moesten verhuizen. Ervoor in de plaatst zijn er nu voornamelijk jongeren gekomen, wier ouders de hoge koopprijs konden betalen.

Ik heb een tijd geleden een boek (Maxime Smit, ” de Javastraat, biografie van een volksstraat”) gelezen over de Indische Buurt. Daarin staat onder andere dat daar nu drie groepen mensen wonen: de oude Amsterdammers. de migranten en de “yuppen”. Ze leven vreedzaam naast elkaar, maar niet samen met elkaar. Daar ben ik het wel mee eens en toch is de sfeer in de buurt veel veiliger, plezieriger en opener geworden. Amsterdam is een hobby van me- ik heb meters boeken over Amsterdam- en ik ben blij om in mijn Amsterdam Oost te wonen.”

Pijpenlaatje in de Minahassastraat

Het stel vond de kamer eigenlijk niets: een oud kolenhok, gootsteen met kraantje op de gang (alleen koud water) en geen wc.

Het was 1976. Eindelijk kon ik gaan studeren! Dat betekende dat ik op zoek moest naar een kamer. Van een klasgenoot hoorde ik dat zijn zus en haar man een niet gebruikte zolderkamer hadden. Direct gebeld. Het stel vond het eigenlijk niets: een oud kolenhok, gootsteen met kraantje op de gang (alleen koud water) en geen wc. Toch ging ik kijken. In de Minahassastraat toog ik naar vierhoog: een pijpenlaatje van 4 bij 1,85 meter. Smaller dan een bed. Dat was er dan ook ingetimmerd. Toch leek het me wat! Ik was de koning te rijk, een kamer met 'eigen' opgang, uitzicht aan de tuinkant en weer terug in mijn geboortestad. De huur bedroeg zestig gulden (wat toen al zeer weinig was), waarbij ik elk maand een goeddoel moest vermelden. Daar ging de helft van de huur dan naartoe. Ik kon op eenhoog naar de wc en douchen deed ik in het badhuis op het Javaplein.

De buurt werd flink gesaneerd. Overal waren huizenblokken dichtgespijkerd, al afgebroken of er werd geheid. In de Palembangstraat zat een slager, een rijkschool, een huishoudelijke artikelenwinkel en groenteboer Vork. Hij kende iedereen, tante Sjaan en ome Piet, de hele straat kwam er voor een praatje. Beneden mij woonde tante Bets. Een forse vrouw van in de tachtig die nog elke dag haar eigen boeltje deed en naar driehoog de boodschappen sjouwde. Soms kwam ik haar boven tegen als ze kolen ging halen of haar was in haar stukje zolder ophing. Als ik eens bij haar buurtte, vertelde ze over burens die haar hielpen: "Ze zijn wel katteliek, maar doodgoeie mensen, hoor!" Toen ze hoorde dat ik griep had, kwam ze een pannetje soep brengen. Na het eerste jaar verhuisde ik naar een grotere kamer. Maar met weemoed denk ik nog wel eens aan het hokje in de Minahassastraat!

Uitzicht vanuit het zolderkamertje (1976)

Wijze oude wijven

Zeeburgereiland werd begin 20e eeuw gevormd door baggerslib uit het IJ en de havens.

Het eiland is gebruikt als militaire basis en als Marinevliegveld. Met bruggen werd het in 1952 verbonden met Amsterdam, later werd de rioolzuivering van Oost hier uitgevoerd. In 1996 werd besloten om IJburg aan te leggen, de eerste bewoners kwamen in 2002.

De Akropolistoren

Dini Eekhuis en haar man - 70 jaar oud in 2004 - besloten dat ze zich voor moesten bereiden op hun oude dag en hoorden dat in IJburg bejaardenwoningen gebouwd zouden worden. Na 35 jaar in Noord gewoond te hebben wilden ze het avontuur wel aan om in een gloednieuwe omgeving in een 55+ woning te trekken. “Ik was actief in de ANBO (Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen) en wij wilden dat niet alleen yuppen IJburg zouden bevolken. We kregen contact met een organisatie voor gehandicapten en we zouden samen met mensen uit die groep het wooncomplex intrekken. In de praktijk bleek dat de nieuwe woningen te smalle gangen hadden voor invalide wagens, het is dus niet gelukt. Ik vond het wel heel speciaal om als een pionier daar te wonen, er was alleen de IJburglaan met aan een kant woningen, aan de andere kant zand. Wel was er een goede busverbinding en er was een noodwinkel waar een supermarkt was gevestigd in een van tentdoeken gemaakt onderkomen. Omdat het dus heel makkelijk was om daar in te breken kon je alleen met pin betalen, toen nog een uitzondering. In ons gebouw was een klein gezondheidscentrum met een huisarts en een fysiotherapie praktijk, daar kwam iedereen elkaar tegen, er was ook een ontmoetingsruimte. In mijn ogen was er wel een soort verbondenheid, we waren allemaal wat avontuurlijk ingesteld. Terugkijken na bijna 20 jaar vind ik dat het toch wel een beetje een yuppenbuurt is geworden”.

Na 13 jaar IJburg verhuisden Dini en haar man naar Zeeburgereiland, de Akropolistoren, een woongemeenschap met 86 huurwoningen. Dini vertelt dat ze al lang lid was van de Wijze Oude Wijven, een groep die zich o.a. bezig hield met

prettig wonen voor oudere vrouwen en zocht naar een woonvorm op Humanistische basis. Het idee was om een woongemeenschap te vormen waar mensen naar elkaar omkijken zonder mantelzorger voor elkaar te worden.

Ivy George kwam in 2017 in de Akropolistoren wonen, eigenlijk toevallig omdat ze op een wachtlijst stond om in een woongemeenschap te komen wonen. Saar Boerlage, die ook bij de groep Wijze Oude Wijven zat, woonde al in een woongemeenschap voor ouderen en wilde bevorderen dat er meer zouden komen. Ivy vertelt dat zij blij verrast was dat zij in de Akropolistoren kwam wonen. “Ik stond lang niet bovenaan de wachtlijst, maar veel oudere mensen die vaak in het Centrum woonden vonden het toen puntje bij paaltje kwam toch een te grote stap; er waren nog heel weinig faciliteiten in de buurt. Het idee was dat er niet alleen leuke dingen voor elkaar in de woongemeenschap georganiseerd moesten worden, maar ook dat de buurt erbij betrokken moest worden. Dat is niet eenvoudig want in deze buurt woont veel jong volk dat overdag aan het werk is. De Akropolistoren heeft toen, samen met de buurtkamer van Dynamo, allerlei activiteiten aangeboden, zoals samen koffie drinken, naaicursussen e.d. Zowel beroepskrachten van Dynamo als vrijwilligers houden dit draaiend. Ikzelf ben een van de vrijwilligers en vertegenwoordig ze”.

Ivy vertelt dat er ook een woongemeenschap van gezinnen “Nautilus” veel voor de buurt doet, zoals filmvertoningen organiseren. Ze merkt dat er wel meer leven in de brouwerij komt” er komen veel jongeren af op alle sportfaciliteiten in de buurt, er is een sportkantine waar je af en toe ook ‘s avonds terecht kan en er zijn mooie wandelroutes aangelegd die populair zijn. Het is jammer dat de infrastructuur niet bevorderend is, tramlijn 26 kampt af en toe met gebreken, de huur voor ondernemers is heel hoog zodat kleine winkels zich hier nauwelijks vestigen, de pont vaart maar tot 19.00 uur. Er is nog wel werk aan de winkel voor het hier een gezellige buurt met veel saamhorigheid wordt “

Dini voegt nog toe dat er sinds kort een vestiging van de OBA op IJburg is waar je boeken kan bestellen, voor kinderen zijn er boeken aanwezig. Voor haar is de Akropolistoren toch echt wel het grote pluspunt van de buurt “ als ik de voordeur binnen kom voel ik dat iedereen me welgezind is “.

Dini Eekhuis

Ivy George

De Nesciobrug

Prachtig om te zien, zo tegen de blauwe lucht.

Op zondag 9 april 2006 is de Nesciobrug, de nieuwe fiets- en loopbrug over het Amsterdam Rijnkanaal officieel in gebruik genomen. Het is de langste fiets- en voetgangersbrug van Nederland n.l. 780 meter lang.

De Nesciobrug

De atletiekvereniging AV 23 had ter gelegenheid daarvan een Nescio-loop en wandeling georganiseerd. Ik had me aangemeld voor de wandeling van 10 km.

Vanuit sporthal Zeeburg begon ik met drie vriendinnen aan de wandeling. Via de Amsterdamse brug en het Zeeburgereiland waar we langs de bekende snackbar Eiburg kwamen liepen we naar IJburg. Het was een prachtige dag al was de temperatuur te laag voor de tijd van het jaar. Al snel gingen we over de Ennaeus Heermabrug (de z.g. BH-brug) en kwamen we op de IJburglaan. Op IJburg wordt druk gebouwd, maar op deze zondag was daar natuurlijk niets van te merken. Aan het eind van de laan rechtsaf richting Diemerpark. Daar is in het verleden ontzettend veel gif in de grond gestopt. Men heeft de grond met het gif helemaal ingepakt en er een park van gemaakt. Er zijn nog gedeeltes van het oorspronkelijke natuurgebied met zeldzame fauna bewaard gebleven. Want ondanks het gif was het gebied daar toch rijk aan, misschien juist wel omdat er praktisch geen mensen kwamen. Omdat

het voorjaar maar niet wil komen was er nog niet veel van de flora en fauna te zien helaas.

En toen waren we bij de nieuwe brug. Prachtig om te zien, zo tegen de blauwe lucht. Om er met de fiets op te komen moet je van goeden huize komen, maar het is echt een aanwinst! Daarna weer via de Westelijke Merwedekanaaldijk terug naar de sporthal waar we een welverdiend T-shirt met de brug erop in ontvangst mochten nemen. De brug vormt een goeie verbinding voor fietsers en wandelaars met IJburg en ik denk dat er in de toekomst dan ook veel gebruik van gemaakt zal gaan worden. *Dit is een verhaal van Jo Haen*

De opkomst (en ondergang) van Oost

Bart Top: “Toen ik in 1978 mijn ruime gangkast - lees studentenkamer - aan de Willemsparkweg verruilde voor een kraakwoning in de Blasiusstraat kon ik niet weten hoezeer dit mijn leven zou veranderen.”

In 1978 waren de Wibautstraat en omstreken een grote puin hoop, een halve woestijn die nog aan het herstellen was van de aanleg van de metro. Het idee was dat langs de Wibautstraat grote kantoren zouden verrijzen.

Het huis waar ik in terecht kwam was etage voor etage ontruimd. De oude bewoners vertrokken naar bij voorbeeld Purmerend en vervolgens werden de achtergebleven etages bezet door krakers. Vaak krijgen we de sleutel van de vertrekkende bewoner. De binnenplaats lag vol vuilniszakken en het krioelde van de ratten, want de laatste bewoners vonden het niet nodig vuilnis op de stoep te zetten als het gemakkelijker was het in de tuin te gooien.

De buurt was verwaarloosd, de in de Tweede Wereldoorlog gesloopte huizen waren nog niet herbouwd. Er was een vorm van buurtorganisatie. Sommige oude buurtbewoners gingen aan het hoofd van de optocht als er ergens gekraakt werd. Beroemd was Rie Tapperwijn. Zij kraakte niet alleen mee, maar testte ook nieuwe woningen. Toen zij een keer op een wc in een show-opstelling van een modelwoning ging zitten, vielen de provisorische muurtjes om. Dat was een reden om de wc's in de te bouwen woningen wat groter uit te voeren. In de buurt heette dat 'de Tapperwijn-norm'.

In de 'Blaaskop' zou ik uiteindelijk vier jaar wonen. Toen werd het gesloopt. Vlak voor de ontruiming kregen we te horen dat er een illegaal pension in de Vrolikstraat dichtgespijkerd was. Buurtcomités zouden het wel goed vinden als dit gekraakt

Bart Top

De beroemde en beruchte 'Agenda voor Tuig zoals Wij' van 1980, die gedrukt werd door grafisch collectief 'No Pictures Please'

De agenda is door Machteld van Tiel geschonken aan het Amsterdams Historisch Museum. Het werd vertoond tijdens de tentoonstelling 'Oost, Amsterdamse buurt' (10 oktober 2003 t/m 29 februari 2004) en maakt nu deel uit van de museumcollectie (AHM).

werd om te voorkomen dat het weer zo'n brandgevaarlijk pension zou worden. Ik kwam tot dan toe niet vaak in de Vrolikstraat, want die was niet zo gezellig als de naam deed vermoeden. Maar we hadden geen keus, we moesten onderdak. In dit huis zou ik 36 jaar blijven wonen. De eerste jaren op de voormalige lattendzolder, later ook op driehoog. Tot twee keer toe probeerde de eigenaar van het pand ons er via de rechter uit te krijgen. Uiteindelijk kwam er een oplossing: het gemeentelijke grondbedrijf kocht het pand van de illegale pensionhouder, wij betaalden een deel achterstallige huur aan deze pandjesbaas en kregen in ruil daarvoor een huurcontract bij het Grondbedrijf.

Ondertussen werd de naam van de Vrolikstraat er niet beter op. Naast ons op drie hoog woonde een drugsdealer die zelfs een verslaafd slaafje in huis had, maar ook de omgeving terroriseerde. Het leidde tot een ontruiming, maar de weken ervoor stond mijn koffer naast het bed omdat de man ons bedreigde, onder andere met brandstichting.

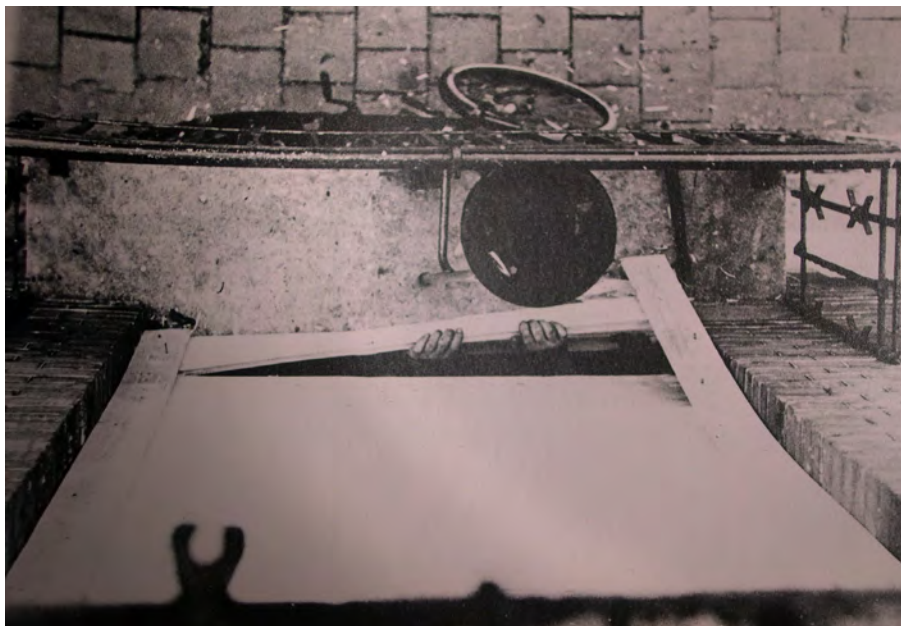
Dieptepunt voor de Vrolikstraat was de dood van de scholiere Zulbiye Gundus. Zij werd vermoord door een volledig doorgedraaide buurman. De zaak kreeg nationaal veel aandacht en leidde tot een ommekeer in de Vrolikstraat. Er kwam geld voor een grote opknabbeurt van de straat, er kwam geld voor een ontmoetingsplek van buurtbewoners en ook de huizen werden aangepakt.

Geleidelijk was ik mijn woning steeds meer gaan waarderen. Hij lag lekker ver weg van drukke wegen, de achterkant was heerlijk zonnig en de huur was laag. In de loop der jaren veranderde het huisvestingsbeleid in Amsterdam. Het begon ermee dat het Gemeentelijk Grondbedrijf zijn woningen ging verkopen aan woningcorporaties. Mijn etage werd uiteindelijk eigendom van Ymere.

Het eerste plan van Ymere was om ons er allemaal uit te gooien en de woningen dan opnieuw vanuit het casco op te bouwen naar grotere en duurdere huurwoningen. Ik was een van de mensen die, als voormalig kraker en actievoerder, al snel een groepje vormde om onze belangen te verdedigen. Wij noemde ons de Vrolike Noot, net als onze kraakgroep in het verleden. We lieten ons bijstaan door een deskundige en gingen alternatieve plannen verzinnen waarbij het doel was dat wie dat wilde kon blijven wonen. Na jarenlange onderhandelingen lukte dat.

Want hoe ging het ondertussen met de Oosterparkbuurt? Die was inmiddels heel erg opgeknapt. De oorlogsgaten waren weer vol gebouwd en veel primitieve woningen waren gesloopt voor nieuwbouw. Dat had ook behoorlijk impact op de samenstelling van de bevolking. Als ik in de jaren '80 in Lijn Drie zat, dan was ter hoogte van het OLVG ziekenhuis de samenstelling van de inzittenden grotendeels allochtoon. Oost was, tot mijn genoegen, heel erg gemengd. Maar begin deze eeuw begon dat te veranderen. Veel allochtonen verhuisden naar Noord. En steeds meer jongeren, hipsters, trokken het stadsdeel in.

Ik hoorde nu zelf bij de oudere bewoners en realiseerde me dat ik tien jaar later misschien die steile trap naar driehoog niet meer op kwam. In 2018 vertrok ik zelfs uit Amsterdam. Amsterdam was in de 46 jaar dat ik daar gewoond had totaal veranderd. De uitgewoende stad waar ik in 1975 in terechtkwam was in de decennia daarna fantastisch opgeknapt. In de loop van deze eeuw begon er echter het nodige af te kalven. Denk aan de verzakte kaden, denk aan de betaalbaarheid voor de burger, de slijtageslag die het toerisme veroorzaakte. Oost is in mijn hart en Amsterdam heeft me heel veel gegeven maar nu ik op 20 minuten sporen van de stad woon, en tien minuten fietsen van de duinen, voelt dat als een nieuwe balans.

Het moment dat de dichtgespijkerde ramen van ex-pension De Vrolijke Noot van binnenuit opengemaakt worden

De Vrolike noot

Elke maand kon de Hindoestaanse eigenaar vier- tot vijfduizend gulden ophalen. Tot de gemeente ingreep.

‘Et is illegale, illegale’ klonk het luid met een zwaar Frans accent. Twee Franse zusters reageerden woedend van het balkon op 1-hoog toen we zaterdag 9 november 1981 met een hele groep mensen het huis in de Vrolikstraat kraakten, waar ik nu nog woon. Dat huis was een dichtgetimmerd illegaal pension, daarvoor bewoond door enkele Surinaamse families, alleenstaande Turken en Marokkanen en een paar studenten: in totaal 19 mensen. Ze woonden op halve etages en betaalden vorstelijke bedragen. Elke maand kon de Hindoestaanse eigenaar vier- tot vijfduizend gulden ophalen. Tot de gemeente ingreep en het pension liet dichttimmeren wegens brandgevaar en andere ernstige gebreken.

Vervolgens tipte het wijkopbouworgaan ons, vier studenten. Ons huis zou binnenkort worden gesloopt en dit was misschien een alternatief. Samen met een Argentijnse moeder en dochter, gevlucht voor de generaals en Zorreguita, zouden we de vier etages en zolder weer bewoonbaar maken. De voorkraak lukte dankzij een buurvrouw van 2-hoog. Zij was een tweede-generatie Hongaarse. Via haar balkon konden we twee dagen voor de ‘officiële ‘kraak het huis binnen om noodzakelijke voorbereidingen te treffen. De kraak zelf liep gesmeerd. De politie stelde vast dat er sprake was van leegstand en dat we er inmiddels woonden. Zelfs de Franse buurvrouwen trokken bij. Ze hadden liever Hollandse studenten naast zich, dan die ‘zwartjes’, zo lieten ze zich ontvallen. En zo ontstond kraakpand De ‘Vrolike Noot’. Na enkele pogingen van de eigenaar om ons met hulp van detectives uit het pand te krijgen, werd het huis enkele jaren later aangekocht door het Woningbedrijf. Als enige van de oorspronkelijke krakers, woon ik er nog. Tot mijn grote genoegen.

Dit verhaaltje is een fragment uit het boek: Leven in de Vrolikstraat: een wandeling

De diversiteit in Amsterdam is dé verbinding voor het Geheugen van Oost!

Het Geheugen van Oost bestaat 20 jaar in november 2023. Een mooie aanleiding om in gesprek te gaan met Marella Karpe, secretaris van het Geheugen van Oost.

Marella en ik hebben elkaar op 6 november 2021 ontmoet tijdens de Klimaatmars, we liepen samen mee in het Diemens Blok, allebei in een rode jas. Nu mag ik Marella interviewen, zij is als een mentor voor mij, als beginneling bij het Geheugen. Marella wordt in de wandelgangen ook wel de Stille Kracht van het Geheugen genoemd. Bescheiden als Marella is, wuift zij dit meteen weg.

Marella vertelt: “Het Geheugen van Oost startte in 2003, ik ben er omstreeks 2006 bijgekomen. Er stond indertijd een advertentie in een huis-aan-huis blad, waarin een cursus werd aangeboden door Christina (thans Xina) Mercken, verhalenverzamelaar bij het Geheugen. Ik woonde al jaren in de Watergraafsmeer en was geïnteresseerd. Het bleek een soort basiscursus in het interviewen van mensen uit Oost, om hun verhalen, anekdotes, herinneringen te stimuleren en op te tekenen voor de website van het Geheugen van Oost. Ik vond het vroeger al heerlijk om in Park Frankendael brieven te schrijven naar vriendinnen in Canada en Israël, dus luisteren en schrijven, dat leek me wel wat! Ik ging meedoen met het vergaren van de verhalen uit Oost voor onze website. De verhalen bleken écht op straat te liggen!”

Marella geeft aan, dat haar grootouders uit Rusland kwamen. Je zou kunnen stellen dat zij een 3e generatie migrant is, wat ons brengt op de gedachte, dat wij van oorsprong bijna allemaal migranten zijn in Amsterdam. Het is zó verrijkend om met mensen uit diverse windstreken in gesprek te gaan en elkaar te proberen te begrijpen. De diversiteit in Amsterdam is dé verbinding voor het Geheugen van Oost!

Marella Karpe tekent een verhaal op bij de geheugenstoel

Één van de kinderen in de geheugenstoel

Naast een verhalenarchief is het Geheugen van Oost ook een sociale ontmoetingsplek gebleken voor bewoners en andere betrokkenen bij het stadsdeel. In de beginjaren 2003, dus vóór Marella's komst, waren er projecten gericht op specifieke groepen als Marokkaanse vrouwen en (ex)psychiatrische cliënten.

“Op de website kwamen in die begintijd veel reacties: mensen gingen op zoek naar oude vrienden, klasgenootjes of burens uit Oost, deelden herinneringen, vonden elkaar weer en er was sprake van interactie op de site. Onze website zou je een beetje kunnen zien als de voorloper van de huidige sociale media als Facebook en Instagram!”

Marella is dus intussen al 17 jaren betrokken bij het Geheugen van Oost. Zij heeft de vele activiteiten van dichtbij meegemaakt: de Geheugen- ofwel Verhalenstoel, waarin mensen worden uitgenodigd om plaats te nemen en hun verhaal te vertellen over hun band met Oost. Deze mooie stoel staat op buurtevenementen, van de Indische Buurt tot Betondorp. Daarnaast zijn er de verhalen wandelingen dwars door Oost. Een mooi, hoopvol voorbeeld: de wandelingen rond 4 en 5 mei, waarbij buurtbewoners van jong tot oud al wandelend met elkaar kennismaken en in gesprek gaan. Niet te vergeten de exposities zoals Kleding en Klederdracht, die nu onderdak heeft gevonden bij de vereniging Assadaaka, Polderweg 300, met dank aan Dineke. De verschillende workshops mogen ook zeker genoemd worden én de excursies, die men ook individueel en in groepjes kan doen. Het Geheugen werkt samen met andere partners, zoals recent met het Moving Arts Project op het Krugerplein, met de 60 Haiku's. Op de vele foto's die op de website staan, is de verbinding van buurtbewoners met elkaar te zien, in lief en in leed, over de afgelopen honderd jaar.

Hoeveel verhalen heeft Marella in de afgelopen jaren opgetekend? Diep nadenken volgt: “Ik heb zeker wel een paar 100 mensen geïnterviewd, het 1000e verhaal heb ik mogen schrijven en met mekaar hebben we inmiddels meer dan 5500 verhalen bijeen gebracht op de website!” Een hele prestatie!

“Het leuke is”, zo vertelt Marella mij tot slot, “wanneer ik lopend, fietsend of varend door Amsterdam Oost kom, ik me zoveel plekken, waar ik mensen heb mogen interviewen of waar we wat georganiseerd hebben, kan herinneren! Ik weet ook zoveel meer van Oost dan vroeger. Ook dat heb ik te danken aan het Geheugen van Oost en dat is een rijk gevoel!” *schrijver: Carin te Hoonte, 12 oktober 2023*

De mensen op de achtergrond aan het woord

Er zijn veel mensen betrokken bij het Geheugen van Oost. Ook een aantal niet-oost-bewoners. Op de pagina's hierna vertellen zij hun verhaal.

Actieveling Mariska laat 1000 bloemen bloeien

Mariska van der Linden werkte jarenlang bij Stichting Dynamo Welzijn en is sinds kort werkzaam als zelfstandig projectleide

De twee dochters van Mariska zijn volwassen en wonen niet meer thuis. We spreken elkaar in het nu. Dit jaar, 2023, heeft Mariska een wending kunnen geven aan haar werkzaam leven. Zij is zzp'er geworden en ook nu helpt zij op vele manieren mensen op weg naar een beter leven, naar een grotere zelfredzaamheid.

Mariska, net bevallen van haar tweede kindje, kwam in 2001 bij Dynamo werken, toen nog de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening en Samenlevingsopbouw Oost (MDSO). Stichting Dynamo is de welzijnsorganisatie die is voortgekomen uit drie organisaties in de voormalige stadsdelen Oost en Watergraafsmeer: MDSO, SWW en SWO.

Buurtonline was haar eerste project. Het doel van dit project was om Amsterdammers die weinig ervaring met computers hadden hier op een fijne manier vertrouwd mee te maken. Toen ze in contact kwam met het (toen nog) Amsterdams Historisch Museum, die een project met buurtbewoners wilde doen, zag Mariska grote kansen: hoe fijn zou het zijn om buurtbewoners met een migratieachtergrond en vooral ook senioren, die destijds nog huiverig tegenover computeren stonden, enthousiast te maken voor computers en internet!

In het project “Geheugen van Oost”, waar ze in 2003 de oprichting en voortgang van begeleidde, kwam dit allemaal samen. Maar dit had niet kunnen werken zonder het enthousiasme van een steeds grotere groep vrijwilligers, met als kloppend hart buurvrouw Christina die in eerder werk veel ervaring had opgedaan met het opvragen van verhalen aan de hand van herinneringen van bewoners, en natuurlijk ook buurvrouw Dineke die bij de start van Buurtonline even binnen kwam lopen om te vragen of ze een handje kon helpen, en tot de dag van vandaag actief is voor het Geheugen van Oost.

Toen en nu is het werk van Mariska zo veelomvattend dat het moeilijk is om dat kort samen te vatten. Haar deelnemers waarderen

vooral haar eerlijkheid en openheid want zo ontstaat de benodigde vertrouwensband. Ze werkt zonder vooroordelen waardoor iedereen zich serieus genomen voelt, cliënt, vrijwilliger of collega. Mariska geniet ervan om samen met de mensen waarmee ze werkt op zoek te gaan naar activiteiten, betaald of vrijwillig werk dat goed aansluit bij persoonlijke doelen en motivatie van de bewoner. Mariska: ‘Mijn projecten hebben in de loop der jaren honderden mensen wegwijs gemaakt op de computer, of zij hebben zinvol werk of vrijwilligerswerk gevonden’

Ja inderdaad, Mariska was sinds die 2001 projectleider/coördinator bij vele belangrijke Dynamo-projecten. Achtereenvolgens bij Buurtonline, Computerloods, Pitstop. Daarna is ze gevraagd om als projectleider het participatiecentrum Post Oost in de Wijttenbachstraat op te zetten, waar ze 3 jaar aan het roer heeft gestaan. Mariska houdt er van om elke paar jaar aan een nieuwe uitdaging te beginnen. “Als ik merk dat ik mensen met

ideeën zeg “dat hebben we al geprobeerd en het werkte niet” dan weet ik dat het tijd is om zelf weer verder te kijken” zegt ze. ‘Ik vind het belangrijk om juist anderen ruimte te geven om te groeien’.

Na Post Oost is ze 2 jaar verbinder geweest tussen de partijen die in Amsterdam Oost betrokken waren bij de statushouders die zich hier vestigden in de tijdelijke huisvesting, en nu inmiddels al 3 jaar coördinator in Zuidoost bij stichting Venzo & Swazoom, waar ze de 35 (vrijwilligers)organisaties van het “Social Pact” ondersteunt met hun netwerkopbouw, de organisatie van vergaderingen, themabijeenkomsten en subsidieaanvragen.

Poëtisch is hierin het credo: “Laat 1000 bloemen bloeien” waarbij Dynamo ondersteuning wil geven in de Sociale Basis samen met organisaties die, met kleine middelen en onmisbare inzet van vrijwilligers, bijdragen aan het welzijn van de bewoners.

‘Ik vind het belangrijk om juist anderen de ruimte te geven om te groeien’

De digitale Kloof

Mike de Kreek is docent aan de Hogeschool van Amsterdam en houdt zich in het bijzonder bezig met buurtverhalen in het digitale tijdperk.

Mike heeft in 2010 onderzoek gedaan naar de sociale waarde van het Geheugen van oost. Hij raakte betrokken bij het Geheugen van Oost omdat hij voor de Hoge School van Amsterdam in 2005 een onderzoek deed naar de toen in gang gezette initiatieven om de 'digitale kloof' te overbruggen. Buurtonline was een van de plekken waar buurtbewoners bekend werden gemaakt met gebruik van de computer en het werd gecombineerd met de website Geheugen van Oost die was opgezet bij een tentoonstelling van het Amsterdams Historisch Museum over Oost.

Mike ontmoette bij Buurtonline Dineke die hem vertelde hoe ze zelf heel anders naar haar

veranderende buurt was gaan kijken door haar deelname aan het Geheugen van Oost. Mike besloot mee te doen als vrijwilliger maar had ook contact gekregen met het A.H.M. waar hij de vraag had gesteld of ze ooit hadden bekeken wat de website betekende voor de buurt. Dat bleek niet het geval en Mike kreeg een onderzoekopdracht. Uiteindelijk is hij in 2010 begonnen aan zijn proefschrift over de sociale betekenis van het Geheugen van Oost en het Geheugen van West.

Een van de uitkomsten van zijn onderzoek was dat er verschillende soorten collectieve geheugens bestaan rondom gebeurtenissen die iedereen zich herinnert in een bepaald gebied en wat bijdraagt aan het gemeenschappelijk identiteitsgevoel. Er bestaan ook kleinere gebeurtenissen in bijvoorbeeld een straat die gezamenlijk herinnerd kunnen worden en maken dat mensen zich verbonden voelen met hun straat.

De geheugen websites spiegelen die sentimenten uit het verleden. In het Geheugen van Oost zie je b.v. terug dat het verzet tegen de sloopplannen van de buurt, het kraakverleden geleid heeft tot hechte netwerken. Veel reacties op de site komen vanuit groepjes mensen die binnenhun eigen kringetje contacten hebben. In het Geheugen van West zie je het

‘Het verzet tegen de sloopplannen van de buurt en het kraakverleden heeft geleid tot hechte netwerken’

verleden van pioniers die met zijn allen een nieuw gebouwd gebied gaan bewonen terug in de commentaren en de verhalen. Er zijn minder hechte groepjes, meer losse contacten, maar er is ook meer diversiteit in de verhalen.

Vermeldenswaardig is dat zijn ervaring bij de geheugensites Mike heeft geholpen bij het mee opzetten van een geheugensite in Suriname, het Geheugen van Noord Commewijne. Die geheugensite gaat over een gebied met veel historische waarde, maar ook met een teruglopende bevolking. (Het is overigens een project met meer dan een geheugen site, er is ook een verhalen museum aan verbonden en een belevenis wandeling met de naam Boni-trail) In 2023 volgt Mike het Geheugen van Oost niet meer zo op de voet maar draagt hij het nog wel een warm hart toe. In presentaties voor zijn werk aan de Hogeschool van Amsterdam maakt hij nog geregeld gebruik van zijn kennis over de site en probeert hij koppelingen te maken met andere initiatieven. Hij ziet niet zo veel grote veranderingen op de website.

Mike woont zelf ook in Oost, wat hij in zijn eigen buurt heeft zien veranderen is dat het gebied steeds meer gebruikt wordt voor recreatie. “Ik zie veel meer mensen zwemmen in open water dan toen ik hier in 2008 kwam wonen en de grasveldjes worden steeds intensiever gebruikt. Twintig jaar geleden noemde de gemeente al het water wat hier is een groengebied -ze zeiden blauw is groen- maar dat klopt natuurlijk niet. Nu zie je dat er echt groen bijkomt, er worden bomen en struiken geplant en grasveldjes aangelegd. Dat vind ik wel fijn”.

Altijd bereikbaar en met open oor

Nikki Pootjes werkt op de afdeling Educatie & Participatie van het Amsterdam Museum en is betrokken bij het Geheugen van Amsterdam, waar Geheugen van Oost onder valt.

Nikki is rond 2013 betrokken bij het Geheugen van Oost als contactpersoon vanuit het Amsterdam Museum. In het begin was ze nauw betrokken bij de redactie en nam ook deel aan de redactievergaderingen. In 2017 nam het museum een meer faciliterende rol op zich. Sindsdien geeft Nikki vooral praktische ondersteuning en advies bij vragen over de website voor zowel Geheugen van Oost als het Geheugen van West, naast haar functie als productieleider tentoonstellingen.

Nikki: “Ik vind het bewonderenswaardig dat het Geheugen van Oost al in 2003 is begonnen met de website, in een tijd dat veel mensen nog niet digitaal vaardig waren en alles nog in de

kinderschoenen stond. Daarin liep het museum echt voorop, om op deze manier nieuwe verhalen en nieuwe groepen te verbinden aan het museum.”

Hoewel opgegroeid en wonend in Amsterdam Nieuw-West, heeft Nikki Oost een beetje leren kennen door het Geheugen. Ze vertelt: “Ik heb bijvoorbeeld meegewerkt aan de ontwikkeling van een interactieve wandeling door het Oosterpark en ik lees regelmatig verhalen op de website. Uiteraard ben ik veel op de website te vinden voor technische ondersteuning. Problemen oplossen vind ik een leuke uitdaging: ik hou ervan om puzzelstukjes bij elkaar te brengen en met een oplossing te komen waar de redactie en de bezoekers van de website wat aan hebben.”

We vragen haar of de website is veranderd door de jaren. “Sommige veranderingen aan de website waren noodzakelijk; systemen die

‘Een website maken is niet de moeilijkste stap, een van de belangrijkste factoren zijn de mensen die hier tijd en energie in steken’

verouderd zijn en een update moeten krijgen. Ook privacy is een steeds belangrijker onderdeel geworden en dat vraagt meer aandacht. Bezoekers laten een digitale footprint achter, en veel mensen zijn zich daar ook meer bewust van geworden. Daar moet je zorgvuldig mee omgaan. Ik denk dat het toegenomen gebruik van sociale media een belangrijke rol speelt. Dat is ook een plek om verhalen en foto's te delen, en met elkaar in gesprek te gaan en met elkaar te verbinden. Dat is een makkelijke manier, maar ook minder duurzaam. Op een website kun je verhalen beter archiveren, aan elkaar koppelen, context bieden en meer verdieping. Social media en een website zouden elkaar daarin wel kunnen versterken.”

Is het bijzonder dat site na 20 jaar nog steeds gelezen wordt? Nikki denkt van wel: “We krijgen nog regelmatig vragen binnen van andere (museale) instellingen over de Geheugensites. Ik ken genoeg verhalenwebsites die binnen een paar jaar ter ziele zijn gegaan. Een website maken is dan ook niet de moeilijkste stap. Een van de belangrijkste factoren zijn de mensen die hier tijd en energie in steken. En bij het Geheugen van Oost is dat echt te danken aan de vrijwilligers: zij houden het Geheugen levend.” We vragen haar voorzichtig een vooruitblik te geven. “Het is altijd goed om na te denken hoe je relevant blijft. Diversiteit is een belangrijk thema. Hoe zorg je er voor dat je andere

groepen aan je weet te verbinden? Hoe kom je aan verhalen die tot nu toe onderbelicht zijn geweest? Hoe betrek je jongeren hierbij? Of hoe zorg je dat de redactie een goede afspiegeling vormt? Dat zijn belangrijke thema's waar het Amsterdam Museum ook veel aandacht aan besteed en waar het museum en Geheugen van Oost wellicht in de toekomst samen verder over kunnen nadenken.”

We danken Nikki voor de samenwerking en zijn blij dat ze op ons feest het boekje in ontvangst wil nemen.

Marella Karpe, Antoinette Tanja

Een rode draad

Mila Ernst werkt als zelfstandig projectleider en adviseur in de cultuursector en is daarnaast parttime docent aan de Reinwardt Academie.

Ik kijk met veel plezier terug op de begin jaren van het GvO en als ik nu naar de website kijk ben ik trots. Dat wat wij, jullie met elkaar destijds met liefde en betrokkenheid zijn gestart en waar iedereen op zijn eigen manier een bijdrage aan heeft geleverd is nog steeds bestaat. Er zijn veel betrokkenen die, zoals jij ook, al heel erg lang met veel aandacht aan het GvO werken. Ik denk dat we destijds allemaal nooit hebben kunnen vermoeden dat het GvO na 20 jaar nog steeds zou bestaan.

Toen ik hoofd van de educatieve afdeling werd in 2000 wilde ik, geïnspireerd door een aantal eerdere participatieve projecten die het museum in de jaren '90 had opgezet, een

nieuwe aanpak ontwikkelen om vanuit het museum bij te dragen aan ontwikkelingen in de stad. Een digitaal project als het GvO bood de mogelijkheid om vanuit het museum (maar buiten de museummuren) en op een nieuwe manier samen te werken met Amsterdammers en instellingen in de buurt. En dat werkte. Het GvO legde een verdere basis binnen het Amsterdam Museum voor participatie en co-creatie met de buurt en de positionering van het Amsterdam Museum als museum van en voor de stad. Dat is iets dat nu in het DNA zit van het Amsterdam Museum maar destijds nog redelijk nieuw was.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat het een project was met begin en einde. Dat einde was dan de sluiting van de tentoonstelling 'Oost: een Amsterdamse buurt'. Dat iedereen die betrokken was bij het GvO na de expo helemaal niet wilde stoppen met verhalen vertellen en verzamelen had ik nooit gedacht. Leuk detail:

'Ik denk dat we destijds allemaal nooit hebben kunnen vermoeden dat het GvO na 20 jaar nog steeds zou bestaan'

de tentoonstelling had als titel 'Oost: een Amsterdamse buurt' maar werd in de loop der jaren, ook in het museum, steeds vaker per ongeluk 'Geheugen van Oost' genoemd.

Het Geheugen van Oost was mijn eerste digitale project en bleek het startpunt van een rode draad door mijn verdere werkende leven. Na mijn vertrek bij het museum in 2008 ben ik als freelancer gaan werken en heb me verder gespecialiseerd in het opzetten van participatieve digitale platformen rond erfgoed. Zo heb ik bijvoorbeeld voor het IISG samen met een netwerk van wetenschappers, migrantenorganisaties en musea en archieven het eerste thematische platform opgezet over migratie; legde ik samen met vier musea de basis voor de doorontwikkeling van Delftsaardewerk.nl en ik ontwikkelde samen met een netwerk van musea het platform Modemuze.nl waarmee kwetsbare mode- en kostuumcollecties voor publiek zichtbaar en vindbaar worden gemaakt. Om het platform is een kenniscommunity ontstaan van bloggers die zelf onderzoek doen en schrijven over mode erfgoed. De aanpak en ontwikkeling van Modemuze.nl is voor een belangrijk deel geïnspireerd op mijn ervaring met opzetten van het GvO, het samenwerken met verschillende organisaties in de buurt, van het werken met de redactie en verhalenverzamelaars.

Dynamo was vanaf het begin betrokken, en dat blijven we graag!

Anneke di Carlo is directeur Welzijn bij Stichting Dynamo

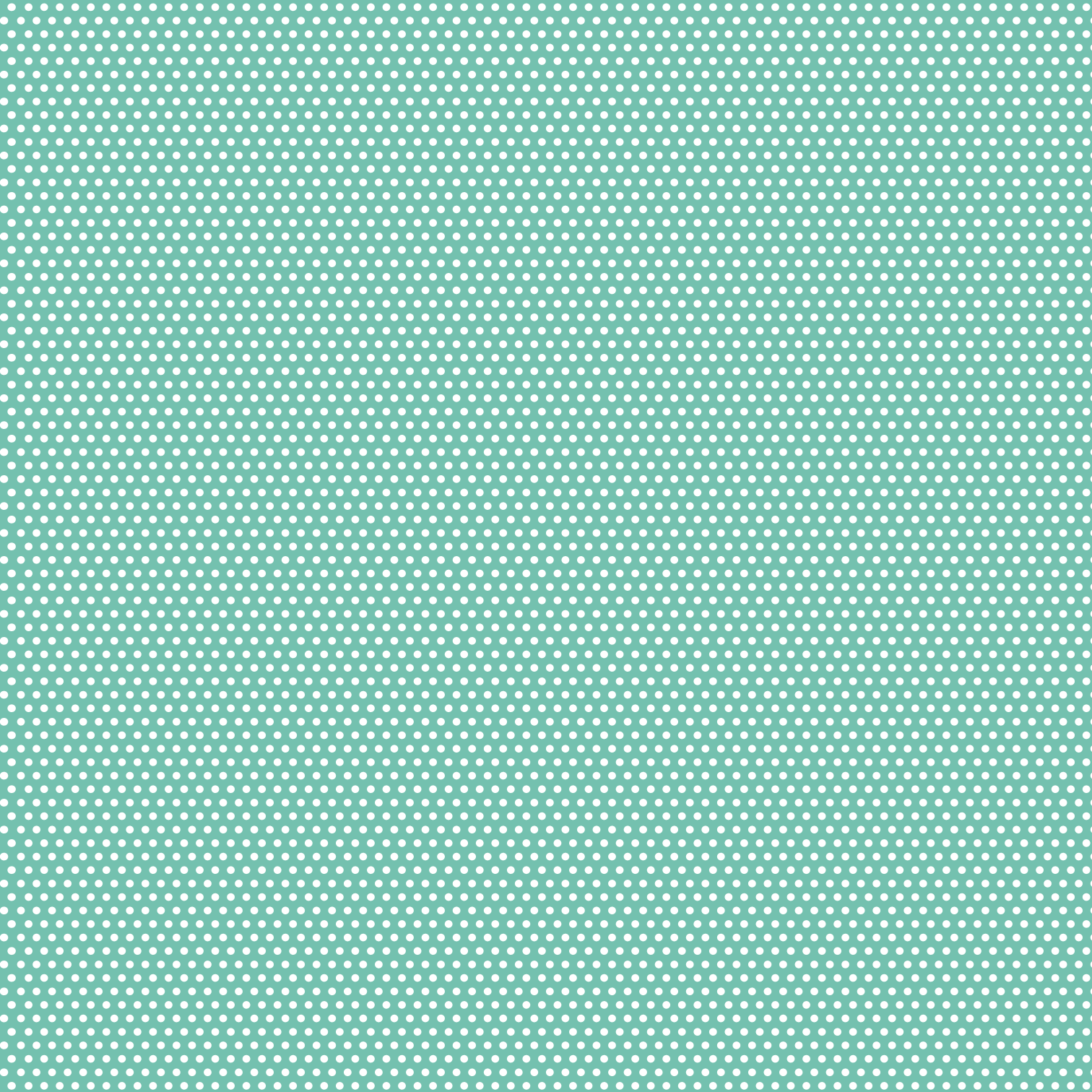
Het Geheugen van Oost heeft een indrukwekkende ontwikkeling doorgemaakt. De beginperiode stond nog in het teken van leren omgaan met computers en de vraag hoe je een verhaal verzamelt en optekent.

Inmiddels staan er al meer dan 5.500 verhalen op de site. Dynamo was vanaf het begin betrokken bij het Geheugen en dat blijven we graag! We vinden het heel belangrijk dat bewoners door het delen van verhalen en gebeurtenissen zich meer verbonden voelen met elkaar en met de buurt. We feliciteren iedereen die hieraan bijgedragen heeft en hopen dat er nog veel mooie jaren mogen volgen.

X
X
X

De toekomst begint bij het verleden

